

NY. J. SZÉCHÉNYI
KÖNYV
148

MUB 1649

VILÁG

vakok

1991. FEBRUÁR

Tartalomjegyzék

Berényi József: Búcsú a kerttől	3
Charles Baudlaire: A vakok	3
Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	4
Melléklet	6
Beszélgetés Morgányi Jozefinnel	7
Hirth Ignác: 25 éve túrázunk	11
Görgényi Miklós: "Nyolcpontos Braille"	12
Bartha Zsuzsanna: Levelezői rovat	14
Kertész Ákos: Reklám	15
Gerhard Zerbs: Nagyítószköz—látássérülteknek	17
Dr. S. Grieder Dopheide: A krónikus fáradtság ellen nincs orvosság?	19
Dr. Herendi István: Számítógépes szakkör a szegedi könyvtárban	20
Kas László: Mozart év	22
Dénes Géza: ... csak eltelt néhány év	23
Pis Mátyásné: Kötésminták	25
Farkashalmi Gyula: Litván dal	26
Dr. Földi József: Segoviában jártunk	27
A Rehabilitációs Osztály közérdekű közleményei	30
Helyreigazítás	31
Fekete Éva: Átváltozás	31
Szabó Lászlóné: A honfoglaló vezérek	32
Gyász hírek	33
Hirdetések	35

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár

Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna

Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Hermina út 47.

Telefon: 1-210-440/14 mellék

Készült a FöSZINFÖRM sokszorosítójában 1500 pld.-ban

Felelős vezető: Bertalan István T: 1-338-306

ISSN szám: 0209-6765

Bényei József

Búcsú a kerttől

Múltán a fénynek, s látott életcsodáknak,
Most utoljára megnézem a fákat.

A fenyőfa, mert törzsét földbe tettem,
Zsolozsmát zizeg, bókolva felettem.

S hogy óvó kezem fészket érdemelve,
Az olajfűz a földre térdelt le.

A kecskerágók lila blúzban állnak,
Vigyáznak karcsú nyári orgonákat.

A japán birs mind gömbölyödve várja,
Kigyúljon ujjam egy mozdulatára.

Jó volt a fényben nézni a levélre,
A rebbenés csodáit felidézve.

Fehér fakérgen bíborgó bogárnak
Utat mutatni: szabadságba szállhat...

Néhány tavasz volt, ősz is, kék nyarakkal,
Árnyékok alatt mézzel teli asztal.

Néhány birkózás fűben, vén kutyámmal,
Felismert szirmok, rejtelmes madárdal.

Úristen! Ennyi, ennyi volt a kertem?
Álmaim álma hallgat, mintha verten...

Többé nem látok egyetlen csodát sem,
Szememben fekete pecsét lett az ámen.

VAK KÖLTŐ VERSFORDÍTÁSA:

Charles Baudelaire

A vakok

(Franciából fordította: Dani Ferenc)

Ó, nézd lelkem e szörnyűek hadát,
Mily nevetségesek! Bús kirakatbábuk
S, mint alvajárókat rogyva viszi lábuk
S égfelé lövelik holt szemük sugarát.

A szemük, honnan elszállt az isteni
fény,
Fejüket emelve csak az égre néznek,
A földön botolva mennek, mint ki részeg

S viszik az Éjt s rájuk nem vár csókos
szirén.

Igy haladnak ők a Fekete Éjjelen
At a csendesség honába. Ó, város,
Ki örömtől tombolsz s világítsz, mint
fárosz,

Zajos szerelemmel mámoros félszegen
Igy vonszolom magam, s nem vonz
semmi csábos.

Mit kutattok vakok, mint én, az égbe
fenn?

4

Bartha Zsuzsanna

Elnökségi tudósítás

Az Országos Elnökség 1991. január 31-én ülésezett. Mindegyik elnökségi tag jelen volt. Dr. Szigeti György bizottsági ülésen vett részt a Parlamentben, ezért egy órával később tudott megérkezni.

Az előzetesen tervbe vett öt napirendi pont közül a Gazdálkodási Bizottság beszámolóját a február havi tanácskozásra halasztották, mivel nem állt elegendő idő rendelkezésre.

A többi napirendi pont megtárgyalásra került, de szeretném elmondani, hogy az elnökség időnként technikai okokból - pl. a beszámolót tartó személy vonatának késése, stb. - kénytelen a napirendek sorrendjét megváltoztatni. Most is ezt tette, de mindezt nagyon rugalmasan, a napirendek témáinak jelentőségét nem csorbítva.

Először Görgényi Miklós pécsi sors-társunk, - aki szövetségünket képviselte a múlt év őszén Madridban rendezett Nemzetközi Braille Konferencián - tartott tájékoztatást kísérőjével Pálffy Lászlónéval.

Szeretném emlékeztetni az olvasókat, hogy Görgényi Miklós két cikkben is tájékoztatást adott e témáról lapunkban (a szerk. megjegyzése). Ezuttal csak néhány egyéb kiegészítést, az elnökségi tagok kérdéseire adott válaszokat ismertetem. Fontosnak tartom azt is elmondani, hogy az eredeti kísérő Péro Gyöngyi a Vakok Általános Iskolájának tanárnője lett volna. Sajnálatos módon az utazás előtt pár nappal megbetegedett. Az utolsó pillanatban Pálffy Lászlóné, a Stúdió vezetője vállalta a kísérő szerepét, s így nem hiúsult meg részvételünk a konferencián.

Érdekes volt hallani, hogy a volt szocialista országok közül csak mi voltunk jelen. Azt is elmondta az előadó, hogy világszerte terjedőben vannak az elektronikus nyomdagépek. Ugyanakkor ezekkel is jócskán akadhatnak problémák, ilyen pl. a szervizelés kérdése. Az elektronikus segédeszközök említése kapcsán dr. Hohl József is hozzászólt, s elmondta, hogy napjainkban a jó mechanikus eszközök is drágák és ugyanakkor nem olyan tartósak, mint régen. A számítástechnikai berendezéseket pedig jól kell kiválasztani és a fejlesztéséről semmiképpen nem szabad lemondani.

Kuminka Györgyné az iránt érdeklődött, hogy a Braille-írógépeket honnan tudjuk a legolcsóbban beszerezni. A főtítkár elmondta, hogy árat tekintve Németország ajánlata a legelfogadhatóbb, de valutával történő elszámolás azt eredményezheti, hogy a jelenleg forintban egy-egy Braille-írógép ára 14 ezer forint.

Szó esett még a Braille-papírok minőségéről. Görgényi Miklós elmondta, hogy Madridban kiváló minőségű papírokat láthattak. Ehhez csatlakozva Kuminka Györgyné arra hívta fel a figyelmet, hogy a Vakok Általános Iskolája nyomdájában készülő tankönyvek szinte használhatatlanok. Fontosnak ítélte meg azt is, hogy diákokat tanítsanak meg Braille-tábla használatára is. Ugyanez a vélemény a konferencián is elhangzott, kiegészítve azzal, hogy a felnőttkorban látásukat veszítők számára is igen fontos a Braille-olvasás és írás (géppel, illetve táblával) oktatása.

A madridban tapasztaltak alapján Görgényi Miklós azt javasolta, hogy a kezdő Braille-olvasóknak készüljenek ritka soros Braille-tan- és oktató anyagok. Ezzel a felnőttkori látássérültek Braille oktatása eredményesebb lenne.

A felvett javaslatot az elnökség határozatként elfogadta, s ez évben ilyen jellegű gyakorló anyagokat fognak készíteni.

Végezetül Pálffy Lászlóné beszámolt azokról a tapasztalatokról, amelyeket a házigazdáknál, a Spanyol Vakok Nemzeti Szervezetében (ONCE) szerzett. Röviden úgy lehetne megfogalmazni, hogy irigylésre méltó az ONCE gazdagsága és felszereltsége.

Második napirendi pontként az 1991. évi munkatervet vitatták meg. A megbeszélés után jóváhagyták a tervezetet az alábbi kiegészítéssel: az aktuális számítástechnikai fejlesztésekről valamelyik őszi elnökségi ülésen esszen szó. Dr. Molnár Antal emlékeztetett arra, hogy a megyei beszámolók meghallgatásakor az érintett megye elnöke és titkára együttesen lesz jelen.

A munkatervet a mellékletben részletesebben is áttanulmányozhatják.

A harmadik napirendi pontot, az alapszabály mellékletét képező Választási Szabályzat tervezetét dr. Szőke László és dr. Hohl József terjesztette elő. A tervezetet pontról-pontra elemezték, s az alapos munka igen sok időt vett igénybe. A vita lezárulása után a módosításokkal és a kiegészítésekkel a szabályzatot jóváhagyták. A végleges szöveg leírása után az egész anyagot ismertetni fogjuk a lapban.

Negyedik napirendi pontként az elnökség 1990. évi IV. negyedévi határozatai teljesítésének felülvizsgálata következett.

Ezt követően a következő bejelentések hangoztak el:

— Szövetségünk 5 millió forint egyszeri juttatást kapott a társada-

lombiztosítástól egyrészt az egészség megőrzését szolgáló segédeszközök beszerzésére, másrészt pedig segédeszközök egyéni beszerzésére. Ez utóbit illetően rövidesen részletes pályázti felhívást tesznek közzé.

— a Vakok Alpok-Adria térségének találkozási kerületje sor Olaszországban, ahová Vas és Győr-Sopron megyét mint tagokat, valamint Somogy- és Zala megyét, mint megfigyelőket meghívták. A meghívottak közül Győr-Sopron, Somogy és Zala megye jelezte részvételi szándékát. A MVGYOSZ mindegyik megyét 15 ezer forint utiköltséghezjárulással támogatja.

Az elnökség határozata értelmében ez évtől a központi segélyalapot csak tanulmányi segélyekre lehet fordítani. Ez azt is jeleti, hogy megszűnik a temetkezési segély, ami igen alacsony összeg volt (450-500 ft), töredéke a temetkezési kiadásoknak. Akinek pedig ilyen támogatásra van szüksége, annak az önkormányzatok szociális- és egészségügyi osztályaihoz kell fordulnia.

— 1991. május 10-13-a között tartják azt a Nemzetközi Ifjúsági Atlétikai Versenyt, melyet a Vakok Általános Iskolája rendez meg. A szövetség a rendezvény költségeihez 30 ezer forinttal járul hozzá, adományszámlája terhére.

— Az Országos Elnökség állásfoglalást juttatott el a Népjóléti Minisztériumhoz a Vakok Állami Intézetében történtek objektív kivizsgálása érdekében.

— Dr. Szigeti György a szövetség várható finanszírozási gondjairól számolt be.

Az értekezlet az elnöki zárszóval végződött.

6

Melléklet

az Országos Elnökség 1991-re szóló munkatervéről

Január 31.:

1. Az elnökség 1991. évi munkatervének megtárgyalása, elfogadása. Felelős: Kuminka Györgyné -elnök.

2. A Választási Szabályzat tervezetének megvitatása. Felelős: dr. Szőke László és dr. Hohl József.

3. A gazdálkodási Bizottság tájékoztatója és annak megvitatása. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin -főtitkár.

4. A nemzetközi Braille Konferenciáról szóló tájékoztatás meghallgatása. Felelős: Görgényi Miklós és Pálffy Lászlóné.

5. Az Elnökség 1990. évi IV. negyedében hozott határozatai végrehajtásának felülvizsgálata. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

Február 28.:

1. Az Országos Küldöttközgyűlés előkészítése, az elnökség beszámolójának megtárgyalása. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin és Kuminka Györgyné.

2. Beszámoló a MGVYOSZ 1990. évi gazdálkodásáról. Felelős: Bódis Károlyné a pénzügyi osztály vezetője.

3. Az 1991. évi költségvetési tervezet ismertetése. Felelős: Bódis Károlyné.

Március 23.:

Országos Küldöttközgyűlés

Március 28.:

1. Az Országos Küldöttközgyűlés értékelése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin és Kuminka Györgyné.

2. A szövetség hivatali tervének ismertetése, véleményeztetése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

3. Az 1991. évi üdültetés előkészítése. Felelős: dr. Szőke László.

Április 25.:

1. Az Oktatási Bizottság munkájának elemzése. Felelős: Rehabilitációs Osztály.

2. A segédeszköz ellátás és beszerzés feltételeinek, lehetőségeinek alakulása. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

3. Az I. negyedévben hozott határozatok felülvizsgálata. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

4. A titkári-adminisztrátori értekezlet előkészítése. Felelős: Rehabilitációs Osztály.

Május 31.:

1. A Hajdú-Bihar megyei elnökség beszámolója. Felelős: Csengeri József -megyei titkár.

2. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei elnökség beszámolója. Felelős: Szabó József -megyei titkár.

3. A boglárlellel értekezlet értékelése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin és a Rehabilitációs Osztály.

Június 27.:

1. Az 1991. évi megyei közgyűlések előkészítése. Felelős: Rehabilitációs Osztály.

2. A Braille-émlékérem Bizottság javaslatának megtárgyalása, az érmek odaitélése.

3. Döntéshozatal a rövid írásról. Felelős: Lak István.

Júliusban: nyári szünet.

Augusztus 29.:

1. A Fehér Bot Napi rendezvénysorozat előkészítése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin és Kuminka Györgyné.

2. Tájékoztató a szövetség első félévi gazdálkodásáról. Felelős: Bódis Károlyné -a Pénzügyi Osztály vezetője.

3. Az elnökség II. negyedévből hozott határozatainak felülvizsgálata. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

Szeptember 26.:

1. A Budapest és Pest megyei elnökség beszámolója. Felelős: dr. Molnár Antal -megyei elnök és Pinviczki György -titkár.

2. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei elnökség beszámolója. Felelős: dr. Kiss László -megyei titkár.

3. A foglalkoztatással kapcsolatos aktuális jogszabály-módosítási kérdések megvitatása a Rehabilitációs Bizottság beszámolója alapján. Felelős: dr. Szél Lajos -a bizottság vezetője.

Október 31.:

1. Beszámoló a Wesselényi Sportkör munkájáról. Felelős: Dénes József -a kör vezetője.

2. Az Üdültetési Bizottság tájékoztatója az 1991. évi üdültetésekről. Felelős: dr. Szőke László és a Rehabilitációs Bizottság.

3. A beiskolázás helyzete, a fiatalok

munkába állásának problémái. Felelős: Rehabilitációs Osztály.

4. A III. negyedévből hozott határozatok teljesítésének felülvizsgálata. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

November 28.:

1. Az 1991. évi közgyűlések értékelése, a felvetett javaslatok megtárgyalása. Felelős: Rehabilitációs Osztály.

2. A megyék kapcsolatainak alakulása az önkormányzatokkal. Felelős: Csengeri József.

3. A társadalmi tisztségviselők választásának előkészítése, helyzetelemzés a megyékben tapasztalható állapotokról. Felelős: Szabó József.

December 19.:

1. Az elnökségi munkaterv előkészítése. Felelős.: Kuminka Györgyné.

2. Tájékoztató a Stúdió munkájáról. Felelős.: Pálffy Lászlóné.

3. Jogszabály-módosítási kérdések.

7

Beszélgetés Morgányi Jozefinnel

(folytatás)

— Meddig tartott az utazás?

— Három és fél hónapig, májustól szeptemberig. Május közepén indulunk és szeptember elején kellett jelentkezünk az Operában. Nagyon jó szerződést kaptunk, több olasz városban is felleptünk.

— Milyen műsort vittetek?

— A koreográfiákat én állítottam össze, csináltunk egy Kék Duna kerin-

gőt, egy matyó táncot a Farsangi lakodalmozszenéjére (a ruhákért Mezőkövesdre mentem le), és nekem volt még egy tarantellám.

Először Rómában, egy elegáns lokálban léptünk fel, majd onnan átkerültünk a Lucrezia Borgia parkba... Hát ha el tudsz képzelni gyönyörű környezetet, akkor ez az volt! Egy színesen megvilágított szökőkút szolgált függönyként. Amikor betáncoltunk a színpadra, akkor a szökőkút víz sugara

8

felemelkedett. Ez jól ment a Kék Duna kerin-
gőhöz. A közönség pe-
dig részben a tó, vagy a
medence körül sétált,
részben csónakázva fi-
gyelt minket... Ráadá-
sul nagyon jó társaságban forogtunk.
Vittek minket mindenfelé. Egyszer
csak kimondtam, hogy szeretnék talál-
kozni a pápával, és másnap már meg is
kaptam a meghívót az audienciára, XII.
Pius pápához. A meghívon szerepelt,
hogy milyen öltözékben kell megjelen-
ni, talpig feketében. Ezeket a ruhákat
ott a Vatikánál, az árkádok alatt lehe-
tett bérelni. Egy gárdista bevezetett ki-
lencünket -különböző emberek voltak
ott- egy különteremben, ahol egy trón-
szerűség állt közepén. Mikor bejött a
pápa, mindannyian letérdeltünk. Ő vé-
gigment közöttünk és mi megcsókoltuk
a gyűrűjét. Közben mindenkitől meg-
kérdezte honnan jött. Én csak attól resz-
kettem, nehogy megkérdezze a
foglalkozásunkat is. Na hiszen!... na-
gyot nézett volna, amikor kiderül, hogy
táncosnő vagyok. Aztán egy estélyen
megismerkedtünk Mussolini fiával is...

— Micsoda végletek!

— Nagyon egyszerű fiatalember volt,
olyan mint a többi a társaságból. Még
autókiránduláson is voltunk együtt,
persze ott is társasággal. Éppen én ül-
tem mellette. Rettenetesen kanyargott
az út, egyszer csak a Mussolini fiú meg-
jegyezte: Qanto curva! Ez olaszul annyit
tesz, hogy mennyi kanyar van itt. Mi
meg jót nevettünk magunkban, hogy
vajon kiről beszél?

— Csak Rómában léptetek fel?

— Nem, Róma után Palermóba men-
tünk, de felléptünk még Veronában és

Bergamóban is. Nagyon szép utunk
volt.

— És szerencsésen megjártátok... Ha
már szóba kerültek olyan nem művész
hírességek, akikkel találkoztál, eszem-
be jut, hogy találtam egy fényképes tu-
dósítást arról a vitézi bálról, amelyben
a Csárdajelenetet táncolta az Operaház
balettkara és te táncoltad a szólót. Mi-
kor lehetett ez? Sajnos a kivágaton nem
szerepel dátum. Bizonyára 1936 után,
mert akkor mutatták be ezt a Harango-
zó-ballettet.

— Igen, ez a balett Gyuszi első kore-
ográfiája. Arra azonban nem emlék-
szem, melyik bálon táncoltuk. Lehet,
hogy mint újdonságot éppen 36-ban,
ugyanis a Vigadóban minden évben
rendeztek vitézi bált, ahol az operai ba-
lett fellépett. De emlékszem arra, ami-
kor a Csárdajelenetet táncoltuk,... ott
volt Horthy Miklós és a főméltóságú
asszony is. Amikor vége lett a táncnak,
odamentem hozzájuk meghajolni.

Akkor Horthy lejött az emelvényről,
ahol ültek és kezet csókolt nekem. Hát
így történt! Azután persze ott marad-
tunk a bálban édesanyámmal, mulat-
tunk hajnalig. Emlékszem, reggel
estélyi ruhában egyenesen az Operába
mentem, próbára. Úgy rémlik, legalább
három ilyen bálon vettem részt.

— Milyen balettekre emlékszel még
a háború előtről?

— Jaj, hát mondtam neked, hogy ren-
geteg balett ment, föl sem tudnám sorol-
ni. Például Brada Rezső, az öreg Brada
bácsi fia csinált egy balettet, amelyik-
nek ez volt a címe: Az önző óriás. Ebben
a címszerepet operaénekes, Szende Feri
alakította, szörnyruhában. A történetre
nem nagyon emlékszem, mert nem
ment sokáig a balett, csak azt tudom,

hogy valamilyen karácsonyi mese lehetett, mert angyalok is szerepeltek benne. Rezső nem sok koreográfiát csinált, -nem úgy mint a papa- ő inkább táncos volt. Szegény Rezső, az ostrom alatt egy mellhártyagyulladás vitte el, mert nem kapott megfelelő orvosságot...

Azután kedves kis balett volt a Pesti karnevál. Eredetileg ez is Brada Ede műve, de Harangozó Gyuszi -talán 37-ben felújította. Liszt-zenére készült és sokáig műsoron maradt. Ebben egy karénesnő, Szabó Józsa alakította a bálányát. Semmit sem kellett csinálnia azon kívül, hogy reprezentatívan megjelent. A darabbeli férje szintén statisztá volt. Szóval, a vendégek jöttek a bálba. Úgy kezdődött, hogy amint ment föl a függöny, mi már párosan táncoltunk a színpadon. A vendégek között két pár, egy magyar és egy bécsi is táncolt. A bécsiek Gyuszi és Karola voltak, olyan tiroli jellegű ruhában, Gyuszi szőke parókában. Karola isteni pofa volt, nem csinált gondot a frizurájából, mindig megmosta, beletűzött egy virágot, és már ment is ki a színpadra. A magyart pedig Kőszegi Feri - persze, mert ő tudott legjobban "magyarul" táncolni és nagyon jól állt neki a magyar ruha, (de tudott is ám mulatni!) - és Bordy Bella formálta meg. A két pár keresztül-kasul tanítja a másiknak saját táncát, miközben egymásba szeretnek. Ebből adódnak a bonyodalmak, féltékenység, és persze végül happy-end. Aranyos kis balett volt, és benne Gyuszi...! Ahogy tanulta a magyar lépéseket, és úgy csinált, mintha sehogy se menne neki. Tudod, neki olyan "rongybaba" lábai voltak, azt csinált velük amit akart, lógatta, tekergette... azt senki nem tudta utánozni. Nem is tanult balettet, de született zseniként táncolt, mint ahogyan gyönyörűen festett, és bútorokat is csinált. Mindent tudott, amihez csak

hozzáfogott!

Aztán A törpe gránátos! Azt is Gyuszi vitte sikerre. Ő is újította fel. A történet szerint jönnek a sorozók és a fiúk persze ki akarnak bújni a katonaság alól. Az egyik úgy csinál, mintha csak fél lába lenne, mankón jár, a másik a kezét köti fel, a harmadik pedig -ezt Gyuszi táncolta- úgy csinál, mint a törpe lenne. (Egy hordóban ül.) Persze egyiket sem sorozzák be. Amikor a katonák elmennek, a fiúk nagy örömmel tartanak, de korai még az öröm, mert a sorozók visszajönnek. Kiderül a csalás. Az első kap a mankójáért, a másik azért, mert a karja fel volt kötve, a Gyuszi pedig, -jaj mennyit neveltünk rajta- ijedten szalutál és közben a zenére egyre megy össze. Ebben mi parasztokat táncoltunk, hosszú botokkal, amelyeknek a végéről ilyen "kolbász-szerű" valamik lógtak. Cséptünk vele, vagy nem is tudom, mit csináltunk. Amikor körbe álltunk, a kör belseje felé kellett táncolnunk és közben ezekkel a botokkal és "kolbászokkal" megpróbáltuk egymást fejbe vágni... Ez persze nem tartozott a koreográfiához, de hát néha olyan jó kedvünk támadt...

— Aztán jöttek úgyis a nehéz idők! Megint csak a sajtóból tudom, hogy 1994-ben Szombathelyen volt egy Mosoly országa előadás. A cím és az idő nem éppen egymáshoz illő! Erre Te leutaztál táncolni. Hogyan lehetett megtenni ezt azokban a kevésbé nyugalmas időkben?

— Honnan bányásztad elő ezt a cikket, én már egészen megfeledkeztem a "hőstetemről"?! Bizony, azok borzalmas idők voltak, csak úgy potyogtak a bombák! Rubányi Vilmos karmesterrel együtt mentünk le autóval Szombathelyre, ő szervezte az egész "kirándulást". Ő volt a karmester, én voltam a

10

"balett".

— És volt közönség is?

— Igen.

— Kinek a koreográfiaját tancoltad?

— Azt hiszem, hogy az a Cieplinski-féle betét lehetett. Négy szám, négy tánc: legyező-tánc, gong-tánc... és a többit elfelejtettem. Szombathelyen mind a négyet én csináltam, mert nem jött más. Pesten a gong-táncot még Klier Nelli és Hidas Hédi is csinálta.

— Egyébként a háborús éveket hol és hogyan vészelted át?

— Itt laktunk a Rippl-Rónai utcában -akkor még Bulyovszky utcának hívták- édesanyámmal, a két nővéremmel, sőt még Károly bátyám is itthon volt. Édesapám akkor már nem élt. Szerencsére a pincében semmi bajunk nem esett. Emlékszem, egyszer egy német tiszt azt ajánlotta, hogy lepedővel vagy törülközővel tekerjem be a lábamat mint baletina, és akkor majd nem bántanak. Biztosan nem ezért, de szerencsére nem bántottak.

— Sokan bent laktak az Operában azokban az években...

— Persze, nagyon sokan ott vészelték át a háborút, énekesek, táncosok egyaránt. Harangozóék is, Pásztor Vera és Vashegyi Ernő, Nádasdy Kálmán és Birkás Lilian, sőt Kodály Zoltán és Emma asszony is. De rajtuk kívül még sokan. Ott maradt víz, villany, élelem is akadt. Nekem eszembe sem jutott, hogy odamenjek, nem hagytam ott édesanyámat és a testvéreimet. Pedig azért kaptunk mi is eleget, főleg a fölöttünk lévő lakást érte súlyos belövés. amikor a Nyugati pályaudvart lőtték. Aztán jöt-

tek a "ruszkik", de azok is rendesen viselkedtek velünk. A művészeket általában pártolták.

— Pedig rémtörténeteket is lehetett hallani róluk...

— Biztos, hogy azok is igazak, de nekünk szerencsénk volt. Amikor jöttek a tisztok és megtudták, hogy anyukám szépen zongorázik (akkor már persze feljöttünk a pincéből), mindig kérték: "Mámá, máamá Strauss!" De ennél kedvesebb eset is történt. Az egyik orosz tiszt egyszer megkérdezte, nem tudnánk-e neki karórát adni. Hú, az aztán nagy szám volt nekik! Azt ígérte, ad érte mindent, lisztet, cukrot, ami csak kell. Hát erre én azt mondtam neki, hogy majd megpróbálok szerezni. Fogtam magam és bementem az Operába. Emlékszem a bundám még megvolt, azt kifordítva vettem magamra, kívülről a selyem bélés látszott, hogy ne legyen nagyon feltűnő. Az Operában azután kérdeztem a gyerekektől, hogy ki tudna órát adni ennivalóért. Na, Harangozó Gyuszi, Somogyi Piri -énekesnő- és talán még Pásztor Vera is mind adtak Órát. Ők is eljöttek azután velem haza. Jött az orosz és rengeteg mindent hozott nekünk, lisztet, cukrot, rizst,... A kis konyhai mérlegünkön mindent megmért és szétosztotta annyifelé, ahányan voltunk. Még előttem van, a Harangozó Gyuszi olyan kis turista hátizsákkal jött, amit mindenféle jóval -főleg akkor milyen jó volt- megrakott. Végül még az órákat sem fogadta el. Azt mondta, tudja, hogy táncosok vagyunk, és így nem kell neki az óra. Szóval, ilyen is megtörtént...

— A folytatásig köszönöm a beszélgetést.

HIRTH IGNÁC:

25 ÉVE TURÁZUNK

Sorstársaink hazai szervezett túrázása makkosmáriai utakkal vette kezdetét. Szakosztályunk ekkor a Wesselényi Sportkör keretén belül alakult meg. 25 évig dolgoztunk a sportkörben, de most kilépünk a versenysport árnyékából, a jövőben a Budapesti és Pest megyei Szervezetben folytatjuk munkánkat.

Sajnos, sorstársaink döntő többsége egyáltalán nem sportol, pedig a test-edzés rehabilitációnk fontos része. A jövőben a tagság egészséges életmódra nevelése, készítése központi feladattá kell, hogy váljon, de ehhez a feltételek biztosítása szükséges, ösztönző, népszerűsítő propaganda és vonzó programok kelljenek. Minden reményünk megvan arra, hogy ezen a területen is bekövetkezik a szemléletváltás és a tömegsportot jelentőségének megfelelően fogják megítélni.

Lehetőségeink a sport területén is nagyon behatároltak, de szakosztályunk ahogy az elmúlt huszonöt évben, úgy a jövőben is, szövetségünk minden túrázni kívánó tagját szeretettel várja.

Ez a sport életkorra való tekintet nélkül, szinte mindenki által űzhető. Nem kíván különösebb edzettséget, költségigénye pedig minimális. Gyalogtúráink különböző terhelési fokozatúak, megtalálják a számításukat a rövidebb, könnyebb sétákat kedvelők, de a hosszabb, valamivel nehezebb utakat igénylők is.

Rousseau már több, mint kétszáz évvel ezelőtt "vissza a természethez" hívta kortársait. Ez az invitálás ma minden korábbinál aktuálisabb. Tagjaink több-

sége a fővárosban él és dolgozik, ez a város pedig a nagyvárosok minden káros jellemzőivel rendelkezik. Ezek közül a legsúlyosabbak: lakóinak túlhajszoltsága, zaklatottsága, a zaj, a szennyezett levegő, a kőrengeteg. De aki egészségesebb környezetben él, egészsége megóvása érdekében annak is feltétlenül szüksége van arra, hogy legalább a hét egy napját szabadban töltsen. Itt, a Petőfi által is dicsőített természet megnyugtató csendjében, néhány kilométeres gyaloglás közben regenerálódunk és új erőt gyűjtünk a következő hét megpróbáltatásaihoz.

Mi az "ép testben ép lélek" elvet valljuk. Ezért nem csak testünket kondicionáljuk, hanem a szellemi, lelki tevékenységeknek is nagy jelentőséget tulajdonítunk. Túráink, kirándulásaink alkalmával igyekszünk minden utunkba kerülő nevezetességet, érdekességet, látnivalót megismerni, a világról alkotott képünket teljesebbé tenni.

Mozgásterünk a teljes Kárpát-medence, de több ízben jártunk már kárpáton túli területeken is. Elsősorban természetesen hazánkat és népünket kívánjuk a lehető legjobban megismerni, de a térségben élő és hajdan élt más népek kultúrája, művészete, jelenkori alkotásai és a múlt emlékei sem esnek ki érdeklődési körünkől. Mivel a múzeumok a múlt emlékeinek tárházai, ezért sűrűn látogatjuk őket. Székházunkban rendszeresen szervezünk kulturális, irodalmi, tudományos-ismeretterjesztő előadá-

12

sokat, de könnyebb műfajú, szórakoztató műsorokat is.

Ismételten invitálok szövetségünk minden érdeklődő tagját túráinkra és egyéb rendezvényeinkre, kivéve a ritka, korlátozott létszámú programjainkat. Ezek többségében autóbuszos ki-

rándulások. Ez a sokrétű, gazdag tevékenység a szakosztályi aktivisták munkája mellett csak a magasan kvalifikált, speciális nehézségeink, hátrányaink leküzdésében maximális segítséget nyújtó lelkiismeretes, önzetlen túra- és idegenvezetőink állandó közreműködésével volt és lesz lehetséges.

Ez úton is köszönöm számunkra létfontosságú munkájukat.

Görgényi Miklós

"Nyolcpontos Braille"

A madridi Nemzetközi Pontírás-konferencián két előadás hangzott el a "nyolcpontos Braille"-ról, azaz a Braille-rendszer további két ponttal bővített változatairól. Braille hatpontos rendszere 63 kombinációt szolgáltat, és ez bizonyos célokra kevés; egy nyolcpontos rendszerben -elvileg- 255 jel alkotható. Azért írtam, hogy "elvileg", mert a jól felismerhető jelek száma -itt is mint a Braille rendszerben- kevesebb.

Juan Aller Pérez elmondta, hogy Gabriel Abreu, egy vak zenész a múlt század közepén -a Braille írás ismeretében- nyolcpontos rendszert dolgozott ki Spanyolországban kottairás céljára. 1855-ben e rendszert a Királyi Zeneakadémia mint a "vakok zenei képzésére alkalmas rendszert" fogadta el. A kiváló zenészek által használt és folytonosan fejlesztett írásmódot még az 1950-es években is használták, bár Braille kottairása is ismert volt. Abreu rendszere annak idején fejlettebb volt, mint az 1929-es párizsi konferencián rögzített kód, de sosem próbálta a Braille-írást kiszorítani.

Minden nyolcpontos rendszer hátránya, hogy íráshoz külön készülékre van szükség. Előnye azonban az alkotható önálló karakterek lényegesen nagyobb száma, ami alkalmassá teszi a sok jelet igénylő kódrendszerben és előnyösebbnek látszik, mint a két, három, sőt négy betűhelyre terjedő Braille megoldás.

Abreu fellépése idején a braille-rendszer még csak negyedszázados volt. Az ábécé már megszilárdult, de a kottairást maga Braille többször gyökeresen átdolgozta és még így is csak az alpvető jelölésre volt alkalmas. A nyolcpontos rendszert igényes spanyol zenészek egyre finomították, ugyanakkor Braille rendszerébe sok, ma nélkülözhetetlennek ítélt jel csak 1929-ben került be. A nyolcpontos rendszer különösen gyerekek számára könnyebben megtanulható, mivel Braille kottairásához bizonyos elméleti előképzettség szükséges, ami a felnőtteknél kisebb problémát jelent.

A Braille-írást ismerő gyerekek automatikusan, nehézség nélkül sajátították el a nyolcpontos jelek olvasását és -a

szerző szerint- abban a rendszerben gyorsabban olvassák a kottát, mint Braille rendszerében, ami azzal is magyarázható, hogy az utóbbiban egy bizonyos Braille karakter többféle értelmet is hordozhat, másrészt bizonyos jelzések egynél több karakterrel írhatók le. Míg korábban a nyolcpontos rendszert kizárólag kottaíráshoz használták -legalábbis Spanyolországban- úgy tűnik, hogy a számítógépek által szolgáltatott közlések megjelenítésére parancsolóan szükséges lesz valamilyen nyolcpontos kód.

Osamu Sueda japán elektromérnök (aki maga nem látássérült) "Számítógépes rendszer látássérültek számára" címmel tartott előadást. Ő annak a tokiói Naruto Egyetemnek a munkatársa, ahol a vakok tanárainak a képzése folyik. Nem kisebb problémát fejtett, mint azt, hogyan oldható meg látássérültek számára egy olyan univerzális terminál, mely a színes képernyőn megjelenített információt -szöveget, színezést, grafikát- közvetíteni képes. Már kifejlesztették a quasi-nyolcpontos billentyűzetet, az ehhez tartozó pontírás és síkírás közötti kétirányú fordító programmal; elkészült az illeszkedő beszéd szintetizáló áramkör; "tapintható televíziós" rendszerrel közelítik a grafikai ábrákat; kísérletek folynak a színek továbbítására elektromos és vibrációs módszerekkel a bőrön át.

Az új pontírású kód lényege, hogy a megszokott hat pontunk felett további két pontot alkalmaz, de kizárólag egy-egy összetartozó jelcsoport kezdetének és végének jelölésére.

A kandzsinak nevezett japán írásjegyek pontírásos változatát, az ún. Kandzsi Braille jelkészletet Taiicsi Kavakami alkotta meg. Egy síkírású kandzsi karaktert több megszokott Braille jelből álló csoport alkot és e csoport

kezdetét és végét jelzi az extra két pont. A csoportokat úgy alkották meg, hogy figyelembe vették a síkírás három mondattani jellemzőjét -alak, jelentés, és olvasat- és ezt úgy sikerült megtenni, hogy a Kandzsi Braille majdnem tökéletesen megfelel a síkírású kandzsinak. A Kandzsi Braille kód körülbelül 7000 különböző kandzsin (japán ipari norma), két japán ábécét (Hiragana és Katakana), valamint különböző egyéb szimbólumokat tartalmaz. A rendszerben szabadon kombinálhatók a japán szöveggel a matematikai, kémiai, és egyéb jelek, valamint a programnyelvek jelei. Lehetővé vált a síkírású szövegek automatikus pontírású kódolása és az, hogy a sík- és pontírásos újságokat egyszerre nyomtassák.

A rendszerrel együtt fejlesztett beszéd szintetizáló áramkör japán és angol szöveget tud megfelelő hangsúllyal kiolvasni. A gyengénlátók munkáját pedig egy felnagyító, kiemelő programmal segítik. A kiválogatott részletek tetszés szerint felnagyíthatók, a háttér és a karakterek színe variálható.

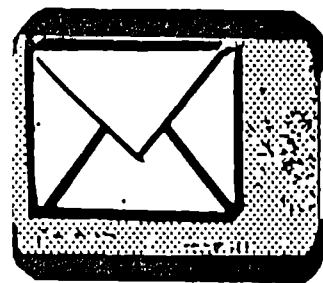
A grafika megjelenítésére egy 16-szor 16 rezgőtűs felület szolgál, olyan mint az Optaconé. A felhasználó bárhol "ablakot" nyithat a képernyőn.

Az eddigi kísérletek és tanulmányok arra mutatnak, hogy a tapintott, elektromos impulzusokat is szolgáltató felszín simasága vagy érdessége a színek által hordozott információkhoz hasonló közlések hordozója lehet.

Eddig körülbelül 600 tanuló sajátította el a Kandzsi Braille-írást - úgy látszik, ez a legnehezebben vehető akadály. A grafika és a színek érzékeltetésével még további kutatások foglalkoznak.

14 Bartha Zsuzsanna

Levelezői rovat

Várvölgyi János tatabányai olvasónk levelét szeretném ezúttal ismertetni.

"... Ezúton szeretnék gratulálni a Homérosz Énekkarnak és vezetőinek a múlt év november 17-i dicső, derekas helytállásáért, amely szerepléssel az énekkar újabb dicsőséget vívott ki magának.

Én úgy gondolom, hogy ez egy két és fél órás műsoridőnek énekkari számokkal való kitöltése nem kis feladat. Nekem tetszett mindkét kórus műsora. Számomra a Homérosz Énekkar műsora különös meglepetést szerzett, ugyanis az együttes az utóbbi egy-két évben rendkívül sokat fejlődött. Hangzása kiegyenlített, előadásmódja magával ragadó, s az egyes szólamok is kristálytisztán énekelnek.

A műsorban nekem különösen tetszett Bach: Magnificatjának részlete, melynek csúcspontja az ötszólamú fuga messzólaltatása volt.

Különleges színfoltja volt még az előadásnak Rossini: Újévi köszöntő-je, melyet szintén felsőfokon szólaltatott meg az énekkar.

Összességében tehát mindkét kórus maradandó élményt nyújtott nekem és a közönségnek is.

Kívánok a Homérosz Énekkar számára további sikeres fellépéseket."

Köszönjük kedves olvasónknak, hogy az 1990. november 17-i Osztrák-Magyar Kórustalálkozóról elmondta véleményét

*

Molnárné Kaszás Éva az Ózdi Vakok és Gyengénlátók Klubjának Válságstábja nevében írt a rovatához.

"Szeretnék helyesbítést kérni az 1991. januári elnökségi tudósításban elhangzottakhoz, miszerint lemondott az Ózdi Vakok Klubja vezetősége.

Nem lemondott, hanem a közgyűlés mondatta le, elsősorban a titkár nem megfelelő munkájáért, illetve helytelen magatartásáért. Botrányos viselkedése miatt a tagság az utcára került, és az addig kapott adományokból sorstársait kifosztotta.

Ugyanakkor szeretnénk tájékoztatni az olvasókat, hogy a klub nem szűnt meg és nem oszlott fel."

Örömmel adok hírt arról, hogy a klub új vezetéssel megújulni kíván, ugyanakkor tájékoztatom Önöket, hogy az elnökségi tudósításban leírtak dr. Kiss László Borsod megyei titkár bejelentése alapján kerültek lejegyzésre.

*

Dani Ferenc, nagykanizsai olvasónk fordult hozzánk azzal a kéréssel, hogy a Magyar Rádió 1991 január 15-i Társalgó műsorában tévesen elhangzott információt igazítsuk helyre. Az adásban az "Egy titok magamból" c. vers szerzőjét tévesen közölték. Az említett verset Dani Ferenc írta, s a Vakok Világa 1985. 8-9. számában is megjelent, de a szerző nevét ott is tévesen adták meg. Később az 1986 1. számban került sor a helyreigazításra.

KITEKINTŐ

15

Kertész Ákos:Reklám

(megjelent az Élet és Irodalom c. lap
1991. jan. 25-iki számában)

Rágyujtok, és megnézem a gyufát a kezemben, amivel rágyújtottam. Azt mondja: GUMIZOTT HENGEREK FELÚJÍTÁSA BETA-ROLL GT. A skatulya másik oldalán meg azt olvasom: TELEFON: 84-20-513. Továbbá: TELEX: 13-285.

Mélyen leszívom a füstöt, és forgatom a skatulyát a kezemben. Ez hát a reklám. Nekem és több millió magyar dolgozó társamnak, továbbá mindazon háziasszonyoknak, akik gyufával akarják meggyújtani a gáztűzhely rózsáját vagy vidéken, a csikósparheltben a gyújtóst, adatik tudtára, tudtunkra, hogy gumizott hengereinket csak a Béta-Rollnál újítassuk föl, s hogy megtaláljuk a jeles céget, megadják nekünk a Béta-Roll telefonszámát is, sőt, biztonság kedvéért, ismerve a magyar telefonviszonyokat, ha hengereink gumiztatása nagyon körmünkre égne, megadják még a telexszámot is.

Én törvénytisztelő állampolgár vagyok, hiszek a reklámnak, egyáltalán: komolyan veszek mindent, ami nyomtatott, én esküszöm önöknek, tisztelt Olvasóim, hogy összes gumizott hengereimet csakis a Béta Rollnál fogom felújíttatni, és remélem, így tesz többmillió polgártársam is, aki a fönti címkével ellátott gyufával gyújt rá.

Meg én azt is tudom, miért pompázik

Budapest jelesebb, a folyóra néző épületei homlokzatán az óriási neonreklám, hogy HUNGAROKAMION. Ha majd veszek ősszel negyven kiló krumplit télire, csak a HUNGAROKAMION-nal fogom szállíttatni, s ha esetleg (csak a példa kedvéért, mert egyébként ki van zárva) új lakásba költöznék, ígérem, hogy egyszobás lakásom butorzatát, mely elférne egy másféltonnás kisteherautón, csak a HUNGAROKAMION-nal szállíttatom, elvégre rajtam is múlik, hogy az a dög nagy neonreklám (nem is egy - több) - ne fogyassa hiába az áramot.

Azután azt is látom mindenütt, hogy FLY BY MALÉV (amivel régen, amikor még lepotyogtak gépeink, ilyen viccet csináltunk, hogy DIE BY MALÉV, azaz: végezd be földi léted a MALÉV gépek segítségével, - mert akasztófahumorja az mindig volt a magyarnak), szóval ezt is azért dörgölik folyton az orrom alá...vagy nem? Ez talán a külföldiek számára van? Hiszen angolul van írva. Lehet, de a SZÁLLUNK RENDELKEZÉSÉRE az magyarul van, és az nyilván nekem és többmillió polgártársamnak szól. Hogy valahányszor ott állunk a Ferihegy kettőn (azért kettőn, mert az új az elegánsabb), szóval valahányszor ott állunk a reptér elegáns halljában, és tanácstalanul töprengünk, hogy mi a

16

nyavalyával is kellene röpülnünk, mert van ugye, a LUFTHANSA, meg az AIR FRANCE, meg a SWISSAIR, meg a LOT, meg az ALITALIA, akkor egyszerre

jusson eszünkbe a reklám, és a homlokunkra csapjunk, hogy ez az, megvan! Hát SZÁLLUNK RENDELKEZÉSÉRE... FLY BY MALÉV, és habozás nélkül elinduljunk tömött sorokban a MALÉV jegypénztárai felé, hogy értelme legyen a reklámra adott összegnek.

(Más kérdés, persze, hogy az aluljárókban, meg más standokon is annyi könyvet árulnak, hogy Dunát lehetne velük rekeszteni, az ember néha tanács-talan, hogy mi az istent is olvasson. Ilyenkor jól jönne az olvasónak (meg nekem is), ha a kiadók némi reklámmal eligazítanának; mondjuk az én kiadóm, a Magvető reklámozna kicsit legújabb regényemet, a Zakariást, de az én kiadóm szolid cég, nem tesz ilyet, nem költi reklámra az - egyelőre - állami vagyont).

Öles léptekkel haladunk a kapitalizmus felé, de még nem értünk egészen oda. Átmeneti korban élünk. Reklámunk, mely a kapitalizmus jellegzetesége, mindenesetre már van. Ne becsüljük le!

Eltűnődöm, hogy történhet ez a dolog, mondjuk a Béta-Rollnál. Milyen is a reklámkészítés folyamata?

Van, ugye, egy Vezér. Mármost a Vezér ügyes ember, és kilobbizott az államkasszából egy jókora dotációt. (Mondtam már: még átmeneti korszak-

ban vagyunk). A dotációból egy bizonyos összeg a "Reklám" rovatba íratik. Van aztán a vállalatnak egy Propaganda Osztálya egy osztályvezetővel, akinek a feladata, hogy a "Reklám" rovaton levő pénzt elköltse, mert ha idén megmarad, azt nem lehet átvinni jövőre, és akkor jövőre a vállalat ennyivel is kevesebbet kap. Ez az osztályvezető igen eszes fickó, és kitalálja, hogy gyufacímken kell hirdetni, s ezáltal elkölti a "Reklám" rovaton levő pénzt. Nézi a Vezér a gyufacímket, marhára tetszik neki, hogy a gyufacímkeről is az ő vállalata vigyorg vissza rá, tetszik neki, hogy sikerült a "Reklám" rovaton levő pénzt elkölteniük, elégedett tehát a Propaganda Osztályvezetőjével, ami (az osztályvezető szempontjából) nem kis dolog ezekben a munkanélküliségtől fenyegetett időkben, a Vezér elégedettségét kifejezván, kiutal az osztályvezetőnek egy marha nagy prémiumot, mindenki jól jár, mindenki elégedett. Elégedett a Gyufagyár is, mert pénzt kap a reklámmért, megtudja, hogy gumizott hengereit hol kell fölújítatnia, másrészt mert a gyufa nem lenne ilyen olcsó, ha azon Csók István képei lennének, mert akkor nem kapna a Gyufagyár a Béta-Rolltól pénzt a hirdetésért.

Végül jól járok én is, mert ezért a rövid tárcáért éppúgy négyezer forintot kapok, mint a hosszabakért (mínusz adó), így állapotunk meg a szerkesztőséggel, és jól jár az olvasó is, mert ha nem röhög harsányan a fenti sorokat olvasván, legalább egy kicsit fanyarul elmosolyodik.

Az se semmi!

Szemelvények nemzetközi vakügyi sajtóból

Gerhard Zerbs Nagyítóeszköz — látássérülteknek

(Az Unser Schaffen c. testvérlapból
fordította: Olajos Béláné)

A látássérültek látási élessége oly csekély, hogy a sokfajta mindennapos tevékenység elvégzése -mely az egészséges szemű látók számára magától értetődő- nagy nehézségekbe ütközik. A látók legtöbbszörre nem értik meg, nehezen is tudják felmérni, hogy milyen hátránnyal jár egy gyengénlátó számára az a körülmény, hogy látásradványuk élessége csak csekély töredéke a normális látószervvel rendelkezőkének.

A látássérültek leghőbb vágya, hogy újra olvashassanak. Közülük sokan tudnak kívánságuknak eleget tenni egy rövidfókuszú szemüveggel, vagy lupéval, de csak oly mértékig, míg ezen eszközök kielégíthetik a normális látótávolság (kb. 25-30 cm) követelményeit. A látáskorlátozottak nagy része kénytelen megalkudni azzal a kényeszerű körülménnyel, hogy számukra a lupe, vagy az igen nagy dioptriájú lencse sem alkalmas arra, hogy ezekkel olvashassanak.

Helyzetük azonban nem reménytelen. Léteznek olyan optikai eszközök, melyekkel lehetséges látási élességüket javítani. Az alábbiakban ilyen látásjavító eszközök ismertetését tárjuk az olvasók elé.

Legegyszerűbb módszer, ha a látáskorlátozott szemüvegét kézi, álló- vagy világitó lupéval kombinálja. Igen hasznos lehet az ún. olvasóléc, mely a szfé-

rikus (gömbfüveg-formájú) csiszolatú optikai közegekkel szemben (üveg, kvarc, műanyag, stb.) cilindrikus (azaz hengerfelületre formált) megmunkálású. Ezek, félbevágott henger formájuknak köszönhetően közvetlenül az olvasandó szövegre helyezhetők, miáltal a betűk felnagyítva, torzításmentesen jelennek meg a látáskorlátozott szeme előtt.

Ha ez sem vezet célra, nem tesz lehetővé kielégítő látásélességet, akkor további segítséget jelenthetnek az összetett optikai rendszerek, azaz a speciálisan erre a célra szerkesztett és kivitelezett kisméretű távcsövek, vagy a prizmás lüpeszemüvegek. Ezeket olyanra méretezik, hogy szemüvegkeretbe foglalhatók legyenek.

A távcsőszemüveg tulajdonképpen egy Galilei-féle távcső, rövid építési hosszal, mintegy 1,8-szeres nagyítással. Súlya kb. 3 deka. Ez a csekély súly a rendkívül könnyű műanyagoknak köszönhető.

(A Galilei-távcső a távcsövek legegyszerűbb változata; egy pozitív-nagyító-, és egy negatív -szóró- lencséből álló optikai rendszer. Egyenesállású, nagyított képet ad a beletekintőnek a távoli tárgyakról. A negatív lencsét, az ún. okulárt a betekintő a szeméhez közel helyezi, míg a pozitív lencse, az objektív a távoli tárgy (objektum: innen a neve) felé irányul. A fordító megjegyzése.)

A prizmás lüpeszemüveg kb. 50 milliméter hosszú, ugyancsak távcsőre em-

18

lékeztető eszköz. Előnye az előbbi távcsőszemüveggel szemben abban áll, hogy nagyításának mértéke fokozható, valamint úgy konstruálható, hogy az

olvasó számára a szövegtől való távolsága is növelhető, miáltal a látószög is kiszélesedik.

Mindkét felsorolt eszköz természetesen kivitelezhető úgy is, hogy a két szem eltérő méretű optikai hibáihoz igazodjanak. Sőt, mindezeken túlmenően megszerkeszthető mind távoli tárgyak szemlélésére, mind pedig közeli - pl. írott szöveg- nézéséhez, olvasásához. Természetesen mindkét fajta eszközt az egyéni látáskárosodás szempontjainak figyelembe vételével kell megterveztetni.

A távollátásra szerkesztett látóeszköz elsősorban ülő munkához, kevés mozgást igénylő foglalatosságához használható; mozgó, járó-kelő tevékenységhez nem alkalmas. Kitűnően beválik pl. televíziónál, moziban, vagy színházban. Látássérült iskolás gyerekek számára az alternatív funkciót betöltő -távoli és közeli látásra egyaránt alkalmas- látásjavító eszköz ajánlható. Nem okoz nehézséget sem az iskolapadon lévő füzetbe való írás, sem pedig a táblára írottak olvasása.

Kivánatos lenne ezen látásjavító eszközöket szélesebb körben publikálni, a lehetséges variánsokat alkalmas szakmai fórumon bemutatni.

Mint látjuk, a lehetőségek száma meglehetősen nagy; a látássérüléseknek ahány fajtája, annyi -vagy annál is több- a megoldások lehetséges száma. Mindezek megértéséhez azonban a fénytani, optikai összefüggések átfogó ismerete szükséges, valamint ezekhez

tartozóan mechanikai, alkalmazástechnikai lehetőségekben való eligazodási képesség. A látássérült számára ezen - viszonylag könnyen elsajátítható - ismeretek megszerzése alapvető fontosságú. (A járulékos mechanikai ismeretekben való jártasság már a szakmai képzés studiumkörébe tartozik; ezek enciklopédikus ismeretere vonatkozik a könnyen elsajátíthatóság bárki számára nyitott lehetőség.)

A látásjavító eszköz számítása, tervezése, szerkesztése alapvető fontosságú. Mindenekelőtt tisztázandó, hogy a sérültség foka egyáltalán lehetővé teszi-e az ilyen fajta optikai eszközök alkalmazását. Ennek eldöntése a szemészeti szakorvos feladata.

Mielőtt tehát bármilyen nagyító segédeszközt kipróbálnánk, feltétlenül keressük fel a szakorvost. Az alkalmazás eredményessége szempontjából alapvetően fontos a szem állapota, valamint a sérülés fajtája, mértéke. Ezen körülmények előzetes vizsgálaton tisztázandók. Mindezekről függően az eszköz fajtáját ezután már maga a beteg választhatja meg.

Ha sikerül hozzájutnunk, ilyen alkalmas "segítőtárshoz", rövid hozzászoktatási időt követően örömteli élményben lehet részünk; mindenekeelőtt az olvasás örömeiben, melyet oly régóta nélkülözünk. Igencsak nagy élmény a látássérültnek, hogy újra olvashat levelet, telefonkönyvet, újságokat és még sok-sok mindent!

(Szerkesztőségi megjegyzés: hazánkban tudomásunk szerint nincs még iparszerűen végzett forrása a leírt segédeszközök beszerzésének. Optikai és mechanikai szakemberekkel konzultálva lehet esetleg szert tenni a fent leírt eszközökre.)

Dr.S.Grieder Dopheide

*A krónikus fáradtság ellen
nincs orvosság?*

19

(A *Leben und Gesundheit* c. újságból
fordította Fedorné Hidvégi Andrea)

— Jónapot frau Meier, hogy van?

— Ó, doktor, köszönöm, az étel-ital ízlik, de mindig fáradt vagyok. Ez a kijelentés természetesen szakállas favicc és mégis csaknem naponta hallani ilyesmit az orvosi rendelőkben. Nemcsak asszonyok panaszkodnak krónikus fáradtságra, hanem legalább olyan gyakran férfiak is (bár az utobbiak kelletlenül, szégyenkezve). Fiatalabb páciensek is szenvednek tőle, sőt fáradt gyerekek is vannak. Már a rendelőbe lépésük pillanatában felismerhetők. Testtartásuk kissé hajlott, az arckifejezésük csaknem semmitmondó, a szemük majdnem lecsukódik, a pillantásuk bizonytalan, az arcjátékuk sem túl eleven. A bőrük gyakran szürkésápadt, vértelennek tűnő. A tünetekre rákérdezve, általános kimerültségről panaszkodnak. A munkavégzésben hiányzik a kitartás, az autóvezetésnél, vagy az iskolában a figyelem elkalandozó, az egész ember erőtlennek érzi magát, a hangulata többnyire morcos. A kisgyerekek rosszkedvűek és állandóan civakodnak egymással - az amúgy is fáradt mamát ez a végsőkig igénybe veszi és hamar kifogy a türelméből.

A krónikus fáradtság okai éppoly sokfélék, mint a tünetei.

Az időjárás feltűnően erősen hat az emberek hangulatára. Nagy időjárási frontok, mint amilyeneket az elmúlt nyáron is többször átéltünk, gyakran kiváltják a krónikus fáradtság tüneteit. Melegfrontbetöréskor külön is mérni

szoktam betegeim vérnyomását, és az esetek többségében a megszokottnál alacsonyabb értéket tapasztalok. Azok, akik hozzászoktak az alacsony vérnyomáshoz, melegfrontbetöréskor biztos, hogy fáradtságra és fejfájásra panaszkodnak. Tavasszal és ősszel megszaporodnak a panaszok. A "tavaszi fáradtság" unalomig ismert panasz, vagy mentegetődzés a kedvetlenség és ernyedtség miatt. Az éghajlat élettani hatásait vizsgáló kutatások igazolták, hogy az évszakváltás szerepet játszik a tünetek kialakulásában. Természetesen a felborult napi életritmus is felelős lehet a krónikus fáradtságért. Aki esténként későn kerül ágyba és nem alszik eleget, mert korán reggel dolgozni kell mennie, aligha fogja magát energikusnak érezni. A nehéz vacsora gyakran álmatlanságot okoz, mert a lassúbb emésztés miatt a nehéz ennivaló sokáig terheli a gyomrot. Éjszaka a szervezet "takarékra áll", a gyomor túlterhelődik és aki nem hajlandó a természetes folyamatokhoz alkalmazkodni, másnap bűnhődik érte.

További ok az ülő életmód és az egyre terjedő mozgáshiány. Egyenesen megdöbbentő, egyesek milyen művészien kerülnek mindenfajta megerőltetést! Az ágyból az autóba, az autóból az íróasztal mellé, onnan ismét az autóba és így tovább - napjainkban ennyit "mozog" az ember. Estefelé ritkán szakít időt sportolásra, amivel a napi mozgáshiányt kiegyenlíthetné. Az eredmény: határtalan unalom. Ülnek és maguk elé merednek, még egy könyvet sem vesznek a kezükbe. Másokat nem érdekel

20

semmi, nem érdeklődnek mások iránt és ezt fáradtságukkal mentetik. Egyetlen szórakozásuk a TV képernyőjén zajló élet, amellyel sodródhatnak anélkül, hogy cselekvően részt vennének benne.

Ezek az esetek igazán vigasztalannak tűnnek és az ember komolyan kérdezheti magától, hogy erre a bajra tényleg nincs gyógyír?

A krónikus fáradtságnak is lehetnek természetesen szervi okai, de ezek a betegségek, mint például a vashiány, vagy a mellékvesekéreg pangása, orvosi kezeléssel gyógyíthatók. Az itt leírt tünetek kezelése azonban a legmesszemenőig a beteg feladata. Egész csekély erőfeszítéssel megszabadulhat a letargiától - ahogy Münchhausen báró az üstökénél fogva rántotta ki magát a mocsárból.

A legjobb, ha az illető napirendet készít magának és pontosan beosztja a kötelességeire és egyéb tennivalóira fordítandó időt. Sportra, testmozgásra feltétlenül szakítson időt. Reggel egy félóra kocogás, lehetőleg erdőben, egész napra felfrissíti. Hetente egyszer menjen úszni. Az edzetlen ember kezdje 200 m-rel és minden héten emelje az

adagot 100-100 m-rel. Egy idő múlva minden nehézség nélkül le tud majd úszni 1000 m-t és utána frissnek és egészségesnek fogja magát érezni. Egy hétféle nagyobb kirándulás jótékonyan hat az egész következő hétre. A testi megerőltetés élénkítő hatásán túl a természet közelsége is felszabadít és erősít. A krónikus fáradtság gyógyításában a táplálkozás is fontos szerepet játszik. A tápértékben gazdag ételek (tejtermékek és zöldségfélék) tartalmazzák a szervezet megfelelő működéséhez szükséges vitaminokat és tápanyagokat. Emellett könnyen felszívódnak és rosttartalmuk biztosítja a jó emésztést.

Feltétlenül gondoskodni kell a zavartalan és kielégítő éjszakai nyugalomról. Csodás érzés kora reggel felkelni és egy egész hosszú napot magunk előtt tudni. Egészen természetes, hogy akkor estére elfárad az ember.

Némi fegyelemmel és a napirend átállításával hozzá lehet szokni az új életritmushoz. Megdöbbenéssel fogja megállapítani, hogy milyen könnyen megfelel a követelményeknek és mekkora elégedettséggel tölti el a feladatok elvégzése. A krónikus fáradtság legfőbb gyógyszere az élénk dobott kesztyű felvétele és az egészséges önbizalom.

Dr. Herendi István

Számítógépes szakkör a szegedi könyvtárban

Szegeden a Somogyi-könyvtár egyik fiókkönyvtárában rendszeresen találkoznak egymással a vakok klubjának tagjai. Lelkes, érdeklődő emberek, akik már régóta ismerik egymást. A szegedi muzeum közelében lévő Hangos

könyvtárban 1989 óta élénk klubélet folyik, és nagyon kedveltek a fiókkönyvtár hangszalagos szolgáltatásai is.

Ide, a Hangos könyvtárba került az a számítógép, amelyet egy pályázatot elnyerve vásároltak. A BRAILAB PLUS

tipusu gép köré 1989 őszén egy szakkör szerveződött, amelyben 1214 ember heti rendszerességgel képezi magát.

A mágneslemez-es egységgel is felszerelt számítógéphez hamarosan megjelenítő képernyőt, monitort vettek. A fejlesztés következő állomása egy nyomtató, vagyis számítógéphez kapcsolható írógép megvásárlása volt. Ez az a hardver környezet, amely a tárgyi feltételeket jelenti a számítógéppel foglalkozó klubtagoknak.

A gépet a beépített CP/M programrendszer parancsaival utasíthatjuk a feladatok elvégzésére. Más szavakkal kifejezve ez a gép CP/M operációs rendszer alatt működik.

A számítógéphez sok alapprogram is érkezett. Ezek együtt a gép felhasználói szoftverét alkotják. A szoftverben több önálló programcsomag van, amelyek 3-5 programból állnak. Ezek speciális alkalmazói feladatokra készültek, pl. szövegszerkesztés, adatbázis-kezelés, BASIC programozás stb.

A klubtagok közül sokan jelentkeztek a számítógépes szakkörbe. Először ki kellett dolgozni a foglalkozások menetrendjét, tematikáját. Elhatároztuk, hogy a résztvevők először a hardver és a szoftver alapfogalmaival ismerkednek meg. Megismertük a BRAILAB PLUS számítógép felépítését és a hozzá kapcsolható külső eszközök, a perifériák rendeltetését.

Az elméleti alapozás után a gép bekapcsolása, "életre keltése" következett. Meg kellett ismerni a gépet működtető CP/M operációs rendszer parancsait. A géphez tartozó mágneslemezek kezelése szintén sokrétű megtanulandó és gyakorlandó témakör volt mindenki számára.

A következő feladat a nyomtató be- rendezés megismerése és kezelésének gyakorlása volt. Ezzel a sikírásos eszközzel a résztvevők már saját maguk is ki tudják nyomtatni a heti foglalkozások tananyagainak és példáinak egy részét.

A szakköri tagok nagy érdeklődése

sokat segített a helyenként bizony nem könnyű tananyag elsajátításában. Néhány hónap után már tovább lehetett lépni a számítógép megismerésében. Ugy döntöttünk, hogy a közös munkát egy szövegszerkesztő program kezelésének megtanulásával folytatjuk.

A gép könyvtárában a WORDSTAR nevű szövegszerkesztő állt a rendelkezésünkre. Ez egy ún. bekezdés-orientált működésű, tehát nem csak különálló sorok beírására alkalmas programcsomag. A WORDSTAR-ral folyamatosan, levélszerűen lehet a kívánt szöveget begépelni, eltárolni. A szöveg bármely részét változtatni tudjuk a betűk, sorok, bekezdések törlésével, cseréjével. A változtatás közben a régi szövegbe új sorokat illeszthetünk. A rugalmasan használható WORDSTAR-ral az összeállított leveleket, listákat akárhány példányban ki tudjuk nyomtatni.

A szövegszerkesztő megismerése, kezelésének elsajátítása több hónapig tartott. Ez idő alatt az is megmutatkozott, hogy a résztvevők közül ki az, aki még többet akar és képes megtanulni a számítógépről. Ezek a szakköri tagok néhány hét óta új tananyaggal, az adatbázis-kezelés alapfogalmaival ismerkednek. A gyakorlatokon a dBASE (ejtsd: dibéz) adatbázis-kezelő programcsomag működtetését tanuljuk. Adatok beírását, rendezését, listák készítését végezzük most a számítógéppel.

A szakkör tagjai a napi munka után érkeznek a számítógéphez. Sokan a műszaki-technikai ismereteiket akarják bővíteni. Szeretnék a számítógépes tudásukat a saját munkaterületükön is felhasználni. Ehhez számítógépes gépkezelői vizsgát akarnak tenni. Lelkesedésüket, kitartásukat ismerve többen a szövegszerkesztői és az adatbázis-kezelői vizsgára is sikeresen tudnak majd felkészülni.

Kas László : Mozart év

1756. január 27-ikén született. 35 évré e világi inkarnációja itt hagyta az emberiséget, az 1791-et követő utókort.

Van valami nagy-nagy író-költő-alkotó, aki úgy fogja-forgatja írószerszámát, vésőjét, ecsetjét, hogy azok nyomán újra és újraszületik az emberiség javára, vigasztalására egy-egy emberi formát öltött gondolat, aki ennek az őssalkotónak a mondandóját közli velünk.

Ilyen megtestesülés egy Homérosz, vagy egy Pheidiász, majd később egy Dante, Petrarca; alig két évszázadra egy Raffaello - Michelangelo - Leonardó da Vinci triász, mind-mind a maguk verbális-vizuális-taktilis nyelvezetével. Újabb két évszázad telvén, újabb triumvirátus kelt életre, újabb kifejezési formával, -mondhatnám idiomával- a zene nyelvezetén szólaltatva meg a primér alkotóművész gondolatait. A Haydn - Mozart - Beethoven hármusról van szó. A Teremtő kitalálta magának -kitaláltatta velünk magunknak- a zenei klasszicizmus fogalmát, nyelvezetét. Ezen az idiómán annyi a közlendője számunkra, olyan súlyos fontos gondolatokat hoz tudomásunkra, hogy egy közvetítőszemély, művész kevés erre a feladatra: hármát -az előbb említett három bécsi klasszikust- jelölt ki erre a feladatra.

A Haydn - Mozart - Beethoven "hármashangzatnak" ebben a sorrendben való megnevezése véletlenszerűnek tekinthető. Egyetlen rendezői elv talán születésük éve. Hogy Mozart éppen középpütt helyezkedik el, annak centrális jelentőséget tulajdoníthatunk, míg viszont Haydn és Beethoven szerepe, jelentősége poláris. Ennek jobb megértéséhez tekintsük analógiaként,

mondjuk az iránytűt. Ennek északi pólusa az iránymutató - Beethoven, déli pólusa pedig, az iránynak mintegy gyökere, az előző korok elektikus bázisa - Haydn. De a centrum, a középpont, a tengely az Mozart! Ő az, aki a zenének ebben a mágneses terében egyforma távolságra helyezkedik el a két pólustól, egyenlő energiát indukálva-gerjesztve mind északi, mind pedig déli irányban.

Mozart életútja egyedülállóan felfelé törekvő; vagy hogy a matematikai analízis témaköréből kölcsönzött kifejezéssel jellemezzük: művészetének karakterisztikája meredeken emelkedő. Hároméves korában már felfigyelnek családjában rendkívüli zenei affinitására (-von Haus aus- édesapja ugyancsak zenész volt, ráadásul kiváló pedagógiai képességekkel is megáldottan, nővére pedig szintén "csodagyermek" talentumokkal rendelkezett.)

Mozart

Egy év elmúltával, félórás memorizálás után kisebb darabokat jó ritmikával "félreverés"-mentesen zongorázott. Ötéves és -nem legenda, hiteles feljegyzések tanúsítják- úgyszólván egyik napról a másikra megtanul hegedülni. Előbb ismeri a kottát mint a betűt. Hatodik évét töltve már rutinos utazó-koncertező. Első nyilvános szereplése-hadd legyünk egy kicsit büszkék erre-magyaros vonatkozású. Johann Ernst Eberlin sváb zeneszerző "Zsigmond, a magyarok királya" című daljátékában debütált. (Tán mint énekes, vagy hegedűs, esetleg a continuót játszhatta cembalón.) És ez idő tájt már komponálgatott is -nem is kell gyakorító képző- komponált! Első szárnypróbálgatásait -öt menüett és egy allegrómár a Köchel-jegyzék is "anyakönyvezi".

II. József még tán csak álmodhatta az Edictum tolerantiae-t, még nem játszhatta korának "Kupa Mihályi" szerepét, nem sújthatta súlyával a közteher-viselésnek a magyar népet. Nem érett még meg uralkodásra, ellentétben "alattvalójával", Mozarttal, aki a maga birodalmában ugyanezen időben hódított, uralkodott, felkent királyként existált.

1769-től 73-ig Itáliát hódította meg, és viszont: Itália is őt. Itt produkálta azt a híres memória-mutatványt, mely azóta is etalonja a zenei emlékezőtehetségnek: Rómában járván a Sixtus-kápolnában, első hallásra kottára vetette Allegri (1500-1600-ban élt olasz zeneszerző) Miserere c. kórusművét (9 szólam). Évente egyszer, nagypénteken hangozhatott föl a Vatikánban, és tilos volt lemásolni! A mű birtoklásának kulcsa Mozart fejében-fülében volt. Ezzel a tettevel tulajdonképpen kimerítette a zenei tolvajlás minden kritériumát: büntettet mégsem követett el.

Persze, nemcsak ilyen mutatványnak is beillő tetteket elkövetni ment Olaszországba. Tanult itt is, sokat. Mesterségbelileg, stílárís és műfaji ismeretekkel gazdagon tért vissza hazájába, értve

ezalatt zenei hazáját is, a német muzsika terri-tóriumát.

Sok összetevő alakította-formálta Mozart művészetét. Még olaszországi utazása előtt, Londonban megismerkedett Johann Cristian Bach-hal, a legifjabb Bach-fiúval. A későbbi nagy Mozart-operák arculatának kialakításában jelentős szerepet játszott ez az ismeretség, Mind instrumentális, mind színpadi műveiből, de zongora- és kamaradarabjaiból is kiérezhető bizonyos kötődés az ún. mannheimi stílusához. Ennek a stílárís összetevőnek legfőbb közvetítője az említett J. Ch. Bach mellett a kor másik jeles zeneszerzője, Schobert volt. (Schobert halálát követően néhány év múlva születik meg Schubert, aki az "iránytű" romatika felé mutató útját járta.)

Végezetül, de korántsem utolsósorban, sőt, tán legfontosabb alkotótársként, barátként kell megemlítenünk a Déli pólust - Haydn mestert. Zenei arányérzékét, formabeli jártasságát, ökonómikus szemléletét, valamint az architektonikus építkezésbeli pallérozottságát Mozart leginkább Haydn szelleméből merítette. Fejet hajtott barátja-mestere nagy-nagy találmánya, a vonósnégyes műfaja előtt. Haydn Nap-kvartettjei annyira megragadták képzeletét, hogy ellenállhatatlan kényszerzett érzett ezek leutánozására -nem jó szó ez, nem méltó ahhoz a hat vonósnégyeshez (Köchel-jegyzék: 168-173), mely az említett Nap-kvartettek-től inspiráltan Mozart szelleméből kipattant. Nem leutánzás volt tehát ez, inkább alázatosan elismerő megközelítés, amolyan "magna genia conveniunt", nagy szellemek találkozása. Haydn első vonósnégyeseit még divertimento-stílusban írta, Mozart már teljes fegyverzettel, a szonátaforma és a kontrapunktika ismeretének arzenáljával "valódi" vonósnégyeseket komponált, miként később Beethoven is. Olyano-

24

kat, melyekre valóban illik az örökérvényű definíció: négy magaskultúrájú személy társalgása igen okos, fennkölt dolgokról. Az, hogy most Mozart évet ünneplünk, és nem napokat, vagy heteket annak a körülménynek köszönhető, hogy Mozart január 27-dikén született és december

5-dikén hunyt el. Ebben a napok híján teljes évnyi intervallumban sokat beszélhetünk róla, sokszor fogjuk műveit idézni. De ez a sok beszéd és sok hallgatás (zenét hallgatás) mind-mind kevés ahhoz a mondanivalóhoz képest, mely egy-egy műve hallgatásakor kikíváncoznák az emberből -és el is mondaná ha lenne hozzá elegendő szókinccse. Hozzá méltó szó nem lévén, hallgassunk tehát - hallgassuk tehát!

Dénes Géza

...csak eltelt néhány év!

Amikor először mondta, virágos, sejtelmes tavasz volt. Arca, szeme ragyogott, tele volt boldogsággal, szeretettel felesége iránt. Szóval akkor még a tavasznál, ifjú hitvesénél tartott. Nászút után kaptam a debreceni színházba jegyeket: felvettem, menjünk el együtt. Gondoltam úgyis szalma vagyok, nekem is jól jön ez az este, hogy barátaimmal együtt szórakozhatom. Kezds előtt negyedórával a fiatal házasok lázasan öltözködtek. A férj pillanatok alatt készen volt. A feleségen selymek suhogtak, zizegtek (akkor még a selyem volt a divat), míg végre megjelent az ajtóban. Arca kipirult, hangja izgatott lett és elfúlva mondta:

— Azt sem tudom, hogy nézek ki! Ekkor hallottam először. A férj arcára kiült a boldogság, ránézett asszonyára és bársonyos melegséggel súgta a fülébe:

— Én tudom!

A szeretet, a melegség, az együttérzés annyi volt benne, hogy vártam: mikor csurog ki a száján mindaz, ami már nem fér bele...

Elmúlt a tavasz, jött a forró nyár, majd a hideg tél. Újra tavasz, újra forróság; tízszer, huszszor, már harmincszor is kirügyeztek a fák és hullott a hó, amikor

a Csokonay színházba három darab páholyjegyet kaptam, ismét. És véletlenül megint szalma lettem. Olyan kedvesek ezek a "fiatalok", hiszen csak két unokájuk van, mindkettőnek én vagyok a keresztapja. Elviszem hát nekik a jegyeket, a harmadik jó lesz kismama lányuknak, én meg itthon maradok, melegeket rakok a köszvényemre. Megöregedtem, igénytelenné váltam, jó nekem már a tévé is!

A színház kezdete előtt félórával a férj már készen volt. Feleségén azonban még suhogtak, zizegtek a nejlon holmik (most már ez a divat), a tükör előtt fésülködött, a férj pedig az ablaknál állt, kezével dobolva a párkányon. Megijedtem, mert hirtelen a feleségére kiáltott:

— Mozogj már Joli, mert elkésünk! - Az asszonyka a nógatásra izgatott lett, arca kipirult és elfúlva mondta:

— Azt sem tudom, hogy nézek ki! - Ekkor hallottam ezt másodszer. A férj ránézett, végignézte, lenézte, nagyot nyelt aztán így szólt:

— Én tudom! - s elindult le a lépcsőn a felesége előtt.

...Nem történt pedig semmi, csak eltelt néhány év...

Kötésminták

KOCKÁS MINTA (kezdőknek). - 15-tel osztható szemek.

1. 5 fordított, 5 sima. 2-szer egymás után: 1 fordított, 1 sima. 1 fordított.
2. 2-szer egymás után: 1 fordított, 1 si-ma. 6 fordított, 5 sima.
- 3., 5. Megegyezik az elsővel.
- 4., 6. Megegyezik a másodikkal.

7. 5 sima. 2-szer egymás után: 1 fordított, 1 sima. 6 fordított.
8. 5 sima. 2-szer egymás után: 1 fordított, 1 sima. 6 fordított.
- 9., 11. Megegyezik a hetedikkel.
- 10., 12. Megegyezik a nyolcadikkal.
13. 2-szer egymás után: 1 fordított, 1 sima. 6 fordított, 5 sima.
14. Megegyezik az elsővel.
15. Megegyezik a tizenharmadikkal.
- 16., 18. Megegyezik az elsővel.

FERDECSÍKOS és KOCKÁS MINTA (kezdőknek). - 20-szal osztható szemek.

1. Végig sima.
2. Végig fordított.
3. 1 sima, 2 fordított, 2 sima, 2 fordított, 3 sima, 2 fordított, 5 sima, 2 fordított, 1 sima.
4. 1 fordított, 2 sima, 4 fordított, 2 sima. 2-szer egymás után: 3 fordított, 2 sima, 1 fordított.
5. 1 sima, 2 fordított, 4 sima, 2 fordított. 2-szer egymás után: 3 sima, 2 fordított. 1 sima.
6. 1 fordított, 2 sima, 2 fordított, 2 sima, 3 fordított, 2 sima, 5 fordított, 2 sima, 1 fordított.
7. 1 sima, 2 fordított. 2-szer egymás

- után: 6 sima, 2 fordított. 1 sima.
8. 1 fordított, 2 sima, 5 fordított, 2 sima, 3 fordított, 2 sima, 2 fordított, 2 sima, 1 fordított.
9. 1 sima, 2 fordított, 3 sima, 2 fordított, 4 sima, 2 fordított, 1 sima.
10. 1 fordított, 2 sima, 3 fordított, 2 sima, 3 fordított, 2 sima, 4 fordított, 2 sima, 1 fordított.
11. 1 sima, 2 fordított, 5 sima, 2 fordított, 3 sima, 2 fordított, 2 sima, 2 fordított, 1 sima.
12. Végig fordított.
13. Végig sima.
14. Végig fordított.
15. 2 fordított, 5 sima, 2 fordított, 2 sima, 2 fordított, 2 sima, 2 fordított, 3 sima.
16. 2 fordított, 2 sima, 3 fordított, 2 sima, 2 fordított, 2 sima, 4 fordított, 2 sima, 1 fordított.

26

17. 2 sima, 2 fordított, 3 sima, 2 fordított, 2 sima, 2 fordított, 4 sima, 2 fordított, 1 sima.

18. 2 sima, 5 fordított. 2-szer egymás

után: 2 sima, 2 fordított. 2 sima, 3 fordított.

19. 1 fordított, 6 sima, 2 fordított, 2 sima, 2 fordított, 6 sima, 1 fordított.

20. 3 fordított, 2 sima. 2-szer egymás

után: 2 fordított, 2 sima. 5 fordított, 2 sima.

21. 1 sima, 2 fordított, 4 sima, 2 fordított, 2 sima, 2 fordított, 3 sima, 2 fordított, 2 sima.

22. 1 fordított, 2 sima, 4 fordított, 2 sima, 2 fordított, 2 sima, 3 fordított, 2 sima, 2 fordított.

23. 3 sima, 2 fordított. 2-szer egymás után: 2 sima, 2 fordított. 5 sima, 2 fordított.

24. Végig fordított.

VAK KÖLTŐ VERSE

Farkashalmi Gyula:

Litván dal.

*Ősi nyelven csöndes ének száll a
hüvös légen át:*

*Litván földben nyugszik már, kit
barbár tank halálra szánt.*

*Nyugalomra int a zsarnok, mit
sem tud a "Békecár" —*

*A "nagy Eszme" érdekében néhány
élet nem nagy ár.*

*Szép szavakkal dobálózik, ködös
eszmén lovagol,*

*De azt látja, birodalma most már
mégsem egy akol.*

*Friss levegőt, szabadságot! Meg-
fojt már a poshadás!*

*Elég volt a művállásból! Agyony-
nyom az áltatás!*

*Ünnepélyes szürke semmi, délibá-
bos népcsalás,*

*Álembőség, hamis pátosz, szóva-
rázslat, ámítás! —*

*Ilyenné lett az az álom, melyet le-
nin álmodott,*

*Ilyenné lett az az álom, melyet
örökül hagyott.*

*Újabb eszme? Újabb álság, biro-
dalmi számítás!*

*Nincs visszaút, mert a mélyben
érik már a pusztulás!*

*Megrészegült martalócok tiporják
a zöld gyepet,*

*De nem győz a szabadságon a fa-
lanszter-gépezet.*

Sportrovat

27

Dr. Földi József: Segoviában jártunk!

A vakok és gyengénlátók I. sakkcsapat világkupája.

Wunsiedelben, 1990 tavaszán, az egyéni világbajnokság vége felé vált ismeretessé, hogy a Spanyol Vakok Szövetsége (ONCE), G. Burdiónak, az újonnan megválasztott IBCA alelnök szervező munkájának köszönhetően, még 1990 decemberében megrendezi az I. sakkcsapat világkupát a zalaegerszegi VIII. Sakkolimpia első 12 helyezettje részvételével.

Az ONCE mellett, hogy a segoviai tartózkodás összes kiadásait magára vállalta, kilátásba helyezte a repülőjegyek megküldését is azoknak a csapatoknak, ahol pénzügyi nehézség merül fel. A nevezést időben elküldtük, és egyben kértük a repülőjegyeket is, mivel nem szerepelt éves programunkban ez az esemény, így pénzünk sem volt rá.

A repülőjegyek időben megérkeztek, és november 30-án a Dénes József csapatvezető, dr. Földi József edző, Erős Pál, Nemes György, Rév Miklós, Aufenberg Emil, Fügedi Péter összetételű csapat elutazott spanyolországba. (Értesülésünk szerint rajtunk kívül ebben a nagy kedvezményben még a lengyelek részesültek.)

A madridi repülőtéren fogadó bizottság várt ránk, a rendkívül csinos Isabellel az élen. Némi várakozás után -másik három csapattal együtt- külön autóbusszal szállítottak bennünket a 90 kilomé-

terre fekvő Segoviába, a Puerta de Segovia Hotelbe. Arról álmodoztunk az elutazás előtti információk ellenére is, hogy egyszer az életben elmenekülünk a magyar télből a kellemesebb, melegebb spanyol klímába. Nos, ebben csalódtunk, mert a mintegy 1000 méter tengerszint feletti Segoviában hamisítatlan, havas, kemény tél várt ránk! Emellett még további csalódást okozott a környék holdbéli táj jellege, sivatagos, kopár, szürke vidék.

A rendezők és a hotel személyzetének figyelmessége és szivélyessége, valamint a rendkívül kényelmes szobák mindent feledtettek! Eszményi versenyzési lehetőséget biztosítottak vendéglátóink, a hotel a városon kívül helyezkedett el, csend és nyugalom uralkodott. Szólni kell még a rendkívül gazdag, vitamindús ellátástól is!

Délután négy óra tájban érkeztünk a hotelbe, ebéd, majd rövid tájékoztatás következett; másnap 11 órakor került sor az ünnepélyes megnyitóra, ezt technikai értekezlet követte. Itt tudtuk meg, hogy az egyesülés előtti NSZK csapata -egyéb elfoglaltsága miatt- nem vesz részt a tornán, helyette Írország csapatát hívták meg, Bulgára ismeretlen okok miatt távol maradt. Végül is 11 csapat jött össze.

A játékidő 15 órától 21 óráig tartott, a be nem fejeződött játszmákat másnap délelőtt folytatták. Ez alól kivétel volt az utolsó forduló, amikor is délelőtt volt

28

a játék, délután a függő. December 1-én délután 3 órakor elkezdődött az utolsó forduló. Minket a sors a volt NDK csapattal hozott össze.

Sajnos, pechünk volt: Erős teljesen nyert állását elvesztette az első táblán Pohlers ellen, Rév a harmadik táblán remizett, Nemes a második, Auffenberg a nyedik táblán veszített. Így alakult ki a 3,5:0,5 arányú vereség.

A második fordulóban szépítettünk, jó játékkal 3:1-re nyertünk az írek ellen. Erős, Nemes és Auffenberg nyertek, Rév időzavaros kapkodásban veszített.

A harmadik fordulóban a házigazda spanyol gárda volt az ellenfelünk. Kemény küzdelemben 2:2-es eredmény született. Erős és Nemes remiztek, Rév nyert, Auffenberg jobb állásban időzavarban "leesett"

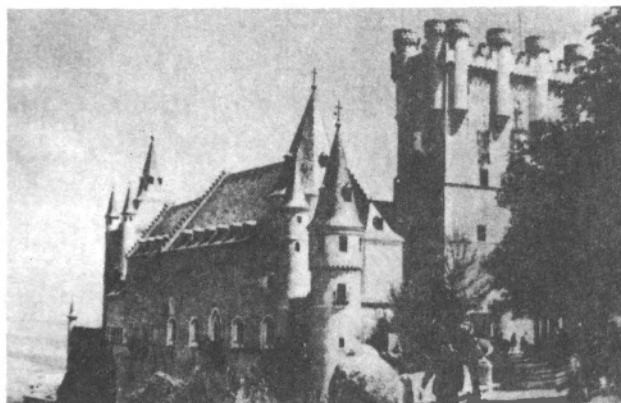
A negyedik menetben ismét "kihúztuk a gyufát": Erős teljesen mellőzve a felkészülés során megbeszélte stratégiáról, felépítéséről, nehéz helyzetbe került, és mivel a nagy pillanatot elszalasztotta, azaz helytelenül válaszolt el-

lenfele meggondolatlan lépésére, veszített. Nemes és Auffenberg remiztek, Rév ellenfele passzív felépítésére Túl aktívan reagált és veszített. Így alakult ki régi "mumusunk" Jugoszlávia ellen az 1:3-as vereség.

Csehszlovákia ellen az ötödik fordulóban Erős veszített Novák ellen. Sajnos, nem bír a "nagyok" ellen játszani! De így is igen kitett magáért csapatunk: Nemes remizett, Rév és Auffenberg remekül játszva nyertek, így alakult ki a 2,5:1,5 arányú győzelmünk. Ez a győzelmünk igazi versenyszenzáció volt! A következő fordulóban a szimpatikus finnek ellen megismételtük az előbbi eredményt, azaz győzelem 2,5:1,5 arányban. Nemes nyert, a többiek remiztek.

A hetedik fordulóban szabadnaposak voltunk. Délelőtt bementünk magába Segoviába, amelynek jelképe, a 2000 éves és még ma is működő római viadukt megkapó látvány.

Egyébként két délelőtti program volt csak a nagy elfoglaltság miatt, mégpedig az impozáns, hatalmas bazilika és az Alcazar (a vár) megtekintése, meg látogatás V. Fülöp egykori csodás palotájában, amely mintegy 10 kilométerre fekszik a várostól. A következő, nyolcadik fordulóban 4:0 arányban alulmaradtunk a Kamandov világbajnokot és Krilov exvilágbajnokot felvonultató szovjet együtessel szemben. Úgy tűnik, megelőző néhány jó eredményünk miatt nagyon is komolyan vettek bennünket!

Segovia

De megráztuk magunkat, és a kilencedik fordulóban a szovjeteket egyedül legyőző angolok ellen 2,5:1,5 arányban szépen nyertünk! A második táblán Nemes brillirozott és nyert, a többiek remiztek. Még nagyobb arányban is nyerehettünk volna, mert bizony Erős a robosztus Lilley ellen jobban állt. De a nevek... A tizedik forduló 3,5:0,5-es győzelmet hozott Izrael ellen. Nemes remizett, a többiek nyertek.

Az utolsó, tizenegyedik forduló előtt már világos volt, hogy a szovjetek utcahosszal nyerik a világbajnokságot, és -nem kis meglepetésre- a vereséggel kezdő lengyeleké a második hely. A harmadik helyért nagy verseny, küzdelem bontakozott ki a jugoszlávok, a németek és a csehszlovákok között. Az angolok ugyanis csak szemlélői voltak az eseményeknek, mivel az utolsó fordulóban voltak szabadnaposak! Mi a spanyolokkal voltunk versenyben a 7-8. helyért. Lengyel barátaink -a házigazdák iránti tiszteletből is- igen sportszerűen, keményen játszottak ellenünk. Így az erőviszonyoknak megfelelően 2,5:1,5 arányú lengyel győzelem született. De ez a kis arányú vereség elegendő volt a 7. hely megszerezéséhez. Nemes vesztett, a többiek remiztek.

Az I. világbajnokság végeredménye 1. Szovjetunió 32,5, 2. Lengyelország 26,5, 3. Jugoszlávia 24,5, 4. Németország 24, 5. Anglia 23,5, 6. Csehszlovákia 23, 7. Magyarország 19, 8. Spanyolország 17, 9. Finnország 13, 10. Írország 11, 11. Izrael 6 ponttal. A szovjet versenyzők vitték el a pálmát az egyes táblákon elért lenyűgöző eredményekkel: Kamandov 85,7

Krillov 78, Sztrokov 85, Vohin 85 százalé-
lék.

Csapatunk egyéni eredménye: Erős 4 (40 százalék), Nemes, Rév és Auffenberg 5-5 pont (50 százalék). A szinte végig beteg, lázas Dénes József, valamint Fügedi Péter "bevetésére" nem kerülhetett. ill. nem került sor. Majd legközelebb!

29

Az igazán baráti hangulatú díjkiosztás, bankett után, ahol az egymást mindenáron "megverni akaró" sakkozók is megbékültek egymással, felmerült, hogy akár már le se feküdjünk, mert kora hajnalban autóbusszal vitt bennünket Madridba, a repülőtérre.

Odáig csak a szépre emlékeztünk, de ami utána, az IBERIA légitársaság kapitánya miatt következett be, már valóban krimibe illik. Ugyanis a kapitány, mivel nem volt a hat látássérülthöz külön-külön egy-egy kísérő, nem akart felszállni. Miután a többszöri felszólításnak, hogy hagyjuk el a repülőgépet, nem tettünk eleget, hosszú, mintegy kétórás huzavona után csak elindult velünk Zürich felé úgy, hogy mindegyikünk mellé leültettek egy-egy légikísérőt. Az eredmény: lekéstük a zürichi MALÉV járatot, és egy napos késéssel érkeztünk haza, sok izgalommal a saját és az itthon ránk váró családtagok háta mögött. A SWISS AIR légitársaság a legnagyobb eleganciával gondoskodott rólunk az egy napos "kényszerpihenő" alatt!

Mindent egybevetve: mi csak a SWISS AIR nyújtotta szépre, meg a segóviai nagyon kellemes napokra emlékszünk!

Felhívás!

A Rehabilitációs Osztály közérdekű közleményei

Felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy az Országos Elnökség közelmúltban meghozott határozata értelmében a Vakvezető Kutyaképző Iskolában (1212 Budapest, XXI. ker. Dunaüdülő sor 206838) 10 napos, (illetve igény szerint 5 napos) turnusokban önköltséges üdültetést szervezünk az alábbi beosztás szerint:

- 1991.április 03 - 12
- 1991.április 17 - 26
- 1991.május 01 - 10
- 1991.május 15 - 24
- 1991.július 03 - 12
- 1991.július 17 - 26
- 1991.júl. 31 - aug. 09
- 1991.augusztus 14 - 23
- 1991.október 02 - 11
- 1991.október 16 - 25

Az iskola megközelíthető a 3-as metróval Kőbánya - Kispesti végállomásától a 48-as autóbusszal. Az iskola az autóbusz végállomásán található.

A beutaltak elhelyezése 4 x 2 ágyas, fürdőszobás szobákban történik, szobánként napi 500,- Ft térítési díj ellenében.

A beutaltak az üdülés tartama alatt az iskolában lévő társalgót és teakonyhát is igénybe vehetik.

A konyha csak reggeli és vacsora elkészítésére használható, ebédelésre az iskolától kb. 10 percnyi járásra lévő étteremben van lehetőség.

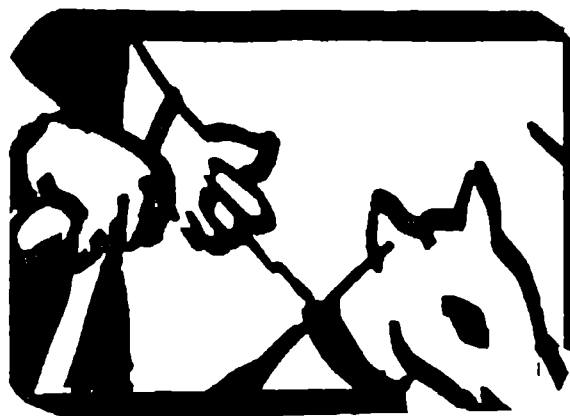
A társalgóban tv, Hi-Fi torony és különböző magnókazetták állnak a beutaltak rendelkezésére. Az üdültetés tartama alatt a beutaltak részére horgászásra is lehetőség nyílik. A vakvezető kutyával közlekedők az üdülőbe kutyájukat is magukkal vihetik.

Felhívjuk minden jelentkező figyelmét arra, hogy a közelben az orvosi ellátás nem biztosított, így súlyosan beteg, vagy egyébként orvosi felügyeletre szoruló egyének az üdülésre ne jelentkezzenek.

Az üdülésre jelentkezhetnek Szövetségünk tagjai 14 éven felüli látó kísérelvel a Szövetség Rehabilitációs Osztályán (1146 Budapest, Hermina u. 47. Tel.: 1-210-440/29). A jelentkezők az üdüléssel kapcsolatban további információkat is itt kaphatnak.

Felhívjuk továbbá a figyelmet arra, hogy az üdülőbe 10 éven aluli gyermek nem utalható be.

A szövetség a befizetett térítési díj ellenében csak szállást, ill. az előzőekben említett szolgáltatásokat biztosítja.

*

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság tájékoztatása értelmében felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy az 1991.-évi adóbevalláshoz szükséges jövedelem igazolást a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság 1991. III. 31.-ig minden nyugdíjasnak névreszólóan megküldi.

Kérjük tagtársainkat, hogy az igazolást sziveskedjenek megőrizni, mert a továbbiakban 1991. III. 31.-e után a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság részéről ismételt igazolás adóbevalláshoz nem adható.

*

Értesítjük tagtársainkat, hogy szövetségünk árueladásában kapható fehér bot a jövőben SZTK vényre is megvásárolható.

*

Felhívjuk tagtársaink figyelmét,

Helyreigazítás

Az 1990. október 25-i Elnökségi tudósításban Kovács Lászlóné válaszainak egyikét lapunk sikírásu novemberi szá-

Fekete Éva

Átváltozás

Sudáran áll a zöld fenyő.
A távolban hófödte hegytető.
Az ág felhőtlen tiszta-kék
Boldognak lenni szeretne még.

hogy az 1991/1992-es gyógymasszőr tanfolyamra 1991. március 31.-ig lehet jelentkezni a megyei szervezetek titkárainál.

Olyan tagtársak jelentkezését várjuk akik kedvet éreznek arra, hogy az egészségügyi pályán dolgozzanak.

Jelentkezési feltételek:

— Betöltött 17., de 30 évnél fiatalabb életkor;

— Érettségi vagy általános iskolai bizonyítvány;

Jelentkezési lapok beérkezése után felvételi beszélgetésre kerül sor, amelyen bizottság dönt arról, hogy kik nyertek felvételt.

A felvételi beszélgetés időpontjáról minden jelentkező külön értesítést kap.

Budapest 1991.I.07.

Rehabilitációs Osztály

ma tévesen közölte. E válasz az említett ülésen így hangzott el: "A megyében 117 előfizetője van lapunknak."

A nap fénye felénk remeg.
Ennyit a tájról
A szívben: ugyanez.

31

32 Szabó Lászlóné

A honfoglaló vezérek

A középkorban az emberek között elterjedt az a nézet, hogy a népek a kezdet kezdetétől egyformán szabadok voltak, s vezéreiket maguk választották. A XIII században egy hún történetíró, aki a húnokat a magyarok elődeinek tartotta, azt írja, hogy a szkíták földjén összegyűltek vezéreket választottak, hogy majd azok vezetésével nyugaton földet foglaljanak, ahol lakhatnának. A hét hún vezér: Béla, Keve, Kadocsa, Etele (Attila), és testvérei, Réva és Buda. A Torda nemzetségből Kadart választották bírónak, aki az egész sereg felett bíraskodott. A későbbiekben -a rómaiak ellen csatázva- Keve, Béla, Réva, és Kadocsa életét vesztette.

Ekkor a rómaiak példájára királyt választottak, Etele személyében. Etele testvérét, Budát, a Tiszától a Donig élő népek uralkodójává tette meg. E történet hitelességét tudományosan is vizsgálták. E szerint őseink társadalma szabad harcosokból állott. Az akkor élő pusztai nemzetségek úgy váltak néppé, hogy egy-egy nemzetség fölébe került egy másiknak, törzset hozott létre, s ezen törzsek között a legerősebb lett a domináns. Ezek a legyőzött nemzetségeket uralmuk alá vetették. Ekkor jöttek létre az ún. rétegezett társadalmak, élükön a vezérekkel, fegyveres kísérettel. Ők uralkodtak a köznépen; megszer-

vezték adóztatásukat (nincsen új a nap alatt! a szerk.), valamint szükség esetén fegyveresek rekrutálására is kötelezték őket. Az idegenből szerzett rabszolgák a legalsóbb társadalmi réteget alkották, jogtalanok voltak. A pusztai társadalmakra érvényes közösségi formálódás tehát a honfoglaló magyarokra is érvényes.

Az etelközi magyaroknak két fejedelme volt: ezek a kündü és gyula címet viselték. A IX. században váltak önállóvá, addig a türk eredetű kazár kagánok fennhatósága alatt álltak. A kagánok magukat isteni eredetűeknek tartották. Ezekben az időkben a köznép maga is változtatta szálláshelyét. Óriási mennyiségű állatnak kellett minden időszakban legelőt biztosítani. Mindig számolni kellett azzal a veszéllyel, hogy az állatokat, vagy a legelőket más törzsek, nemzetségek el akarják rabolni. Ennek okáért, mivel erőskezű vezérre volt mindenkor szükség, az uralkodót nem kiskorú, elsőszülött fia, hanem öccse, vagy unokaöccse követte, mindenesetre sorrendben az uralkodóra legalkalmasabb. Általában az uralkodó döntött az utódlásban, de előfordult, hogy testvérharc döntötte el a kérdést.

A történetírók nem említik, hogy a honfoglaláskor, vagy annak előtte ket-

tős fejedelemségek alatt éltek a magyarok. Álmosról és fiáról Árpádról beszélnek, mint a magyarok első fejedelmeiről. Anonymus írja, hogy a szkítiai őshazában a hét vezér szabad akarattal választotta vezéréül Álmost. Ezt az ismert vérszerződéssel pecsételték meg. Bíborban született Konstantin görög császár, aki nem volt kortársa a magyar fejedelemválasztásnak, a következőket adja elő: a magyar követek, kiket Bulcsu harka vezetett, valamint Árpád dédunokája, Tormás herceg azt hangoztatta előtte, hogy a magyaroknak Álmos fia, Árpád előtt nem volt fejedelmük. Elhallgatták az előző kettős fejedelemséget. Mondandóikból azért mégis kiderült a valóság. A nomád társadalmakban az uralkodók halálukig ragaszkodhattak a hatalomhoz. Mind a névleges főkirályi -küdü-, mind pedig a tényleges hatalmat gyakorló gyula méltóság örökletes volt.

A XI. századbeli Gesta Hungarorum-

ban megőrzött fehér ló mondában is két honfoglaló vezér szerepel: Álmos fia Árpád, és Künd fia Kusid, akit -vezér léte- Szvatoplukhoz küldött

33

követként szerepeltet a Gesta. A kettős fejedelemség Kr. u. 904-ben szűnt meg, amikor a bajor küdöttek egy lakomán Kurszán vezért megölték. Ezután Árpád és fia kezében óriási hatalom összpontosult, biztosítva ezzel egyeduralkodókat. A Gesta Hungarorum szerint is Álmos fia, Árpád volt a leggazdagabb, leghatalmasabb.

A pusztai társadalmakban az került mindig az élre, akinek a legtöbb fegyvere és a legnagyobb állatállománya volt. A honfoglalás korában nem választás, hanem nyers erő döntötte el az uralkodó kilétét: ki tud maga mögött nagyobb vagyont és több fegyverest.

GYÁSZHÍREK

Lak István: Emlékezés Varga Ernőre.

Fiatal tagtársunk életének 27. esztendejében, 1991. január 9-én Sopronban autóbaleset következtében életét veszítette.

Varga Ernő 1964. február 25-én született Kapuvárott. Az öt testvér között ő volt a legfiatalabb. Gyermekkorában

volt kis látásmaradványa. A vakok iskolájában végezte általános iskolai tanulmányait. Ezután vidékre ment, szüleinél lakott Fertőszentmiklóson. Az érettségi után telefonkezelőként dolgozott. Lakóhelyéről járt be soproni munkahelyére.

Már az általános iskolában rendszeresen részt vett Varga Ernő az iskolai szavalóversenyeken, Braille-írás-olvasás versenyeken, egyéb rendezvénye-

34

ken. Szövetségünk budapesti székházában kb egy évtizede jelen volt szinte minden versmondóversenyen, írás-olvasás versenyeken, és általában a legjobbak között szerepelt. Időt fáradságot nem kímélve vállalta, hogy vidékről felutazzon az említett versenyekre, e jelentős kulturális eseményeinkre. E versenyek és események után arra is jutott ideje, hogy elbeszélgesse velünk. Kedvelte a költészetet, kitűnő szövegmondással,

átéléssel tolmácsolta a költők alkotásait. Nagyon szerette a magyar klasszikusokat, versenyekre is gyakran választotta költeményeiket. Szívügyének tekintette a Braille írást és olvasást. Az utóbbi időben a számítástechnikával is sokat foglalkozott, programokat készített.

Sokan ismertük és szerettük Varga Ernőt. Hiányozni fog közülünk, rendezvényeinkről, találkozóinkról. Fertőszentmiklóson helyezték örök nyugalomba. Emlékét szívünkben megőrizzük.

Elhúnyt Mezei Istvánné

A MVGYOSZ Borsod-Abaúj-Zemplén megyei szervezetének képviselőjeként fájdalommal tudatjuk, hogy sorstársnőnk, Mezei Istvánné, életének 56-dik évében, 1991. január 11-én elhalálozott.

Mezei Istvánné 1935. november 1-jén született. Megyei szervezetünkkel 1977 óta volt kapcsolatban. Röviddel később már az újonnan megalakult mezőkövesdi körzeti csoport elnökségének tagja. Ennek megszűntétől egészen haláláig Mezőkövesd város környéke-nekegyik területfelelőseként dolgozott. 1987-ben megyei szervezetünk elnökségi tagjai sorába választotta. Mint országos küldött, 1982-től tevékenykedett. Áldozatkész munkájával nem csak a tagság, hanem a vele szoros kapcsolatban lévő társadalmi szervezetek, közigazgatási intézmények dolgo-

zói is maximálisan meg voltak elégedve, számtalan esetben elismerték, hangot adtak róla alkotott kedvező véleményüknek. 1989-ben a Braille emlékérem bronz fokozatával tüntették ki.

Sokoldalú érdeklődését bizonyítja az irodalomhoz való vonzódása; tagja volt a megyei szervezet kultúrcsoportjának és szinte nem volt olyan rendezvény, vagy különösképpen szavalóverseny, melyen részt ne vett volna. Országos szavalóversenyeinken két alkalommal is harmadik helyezést ért el. Mindnyájan, akik csak ismertük, humánus gondolkodású, és sorstársainak gondját szívén viselő, értük mindent elkövető emberként tartottuk számon.

Örök távollétét mindig fájlalni fogjuk.

Hirdetések

27 éves gyengénlátó, nyugdíjas férfi megismerkedne hozzáillő, gyengénlátó hölgyel. Cím: Várai József, 3351. Verpelét, Bartók Béla u. 19.

Eladó két pár kengyeles fejhallgató, páronként 300 forintért. Érdeklődni lehet: Bori Jánosnál, a 14-06-177 sz. telefonon.

Jutányos áron eladók pontírású romantikus könnyűzenei zongoradarabok, valamint komolyzenei, klasszikus és romantikus zeneszerzők zongoradarabjainak — ugyancsak Braille-írású— kottái. Cím: Fehér Dezső, 1203. Budapest, Baross u. 47. Telefonon érdeklődni lehet naponta 13 - 20 óra között az 1-582-640. számon.

